

Stand van de Dutch TechZone 2025

Economische monitor

Mei 2025

Inhoud

1. Economisch decor

1.1 Macro-economie

1.2 Geopolitiek

2. Demografie

2.1 Ontwikkeling 2001-2024

2.2 Prognoses t/m 2050

2.3 Migratie

3. Arbeidsmarkt

3.1 Opleidingsniveau

3.2 Beroepsniveau

3.3 Werkloosheid

3.4 Participatie en uitkeringen

3.5 Arbeidsmarktkrapte

3.6 Pendel

3.7 Inkomen

2

4. Economische ontwikkeling

3

4.1 BBP

4

4.2 Werkgelegenheid

5

4.3 Sectorstructuur

6

4.4 Ontwikkeling werkgelegenheid

7

4.5 Vestigingen

8

4.6 Arbeidsproductiviteit

9

5. Brede Welvaart

10

6. Industrie uitgelicht

11

6.1 Uitsplitsing sectoren en per gemeente

12

6.2 Ontwikkeling werkgelegenheid en productiviteit

13

7. Energie

14

7.1 BBP afgezet tegen energieverbruik

15

7.2 Netcongestie

16

17

18

19

21

23

25

27

28

30

31

32

33

34

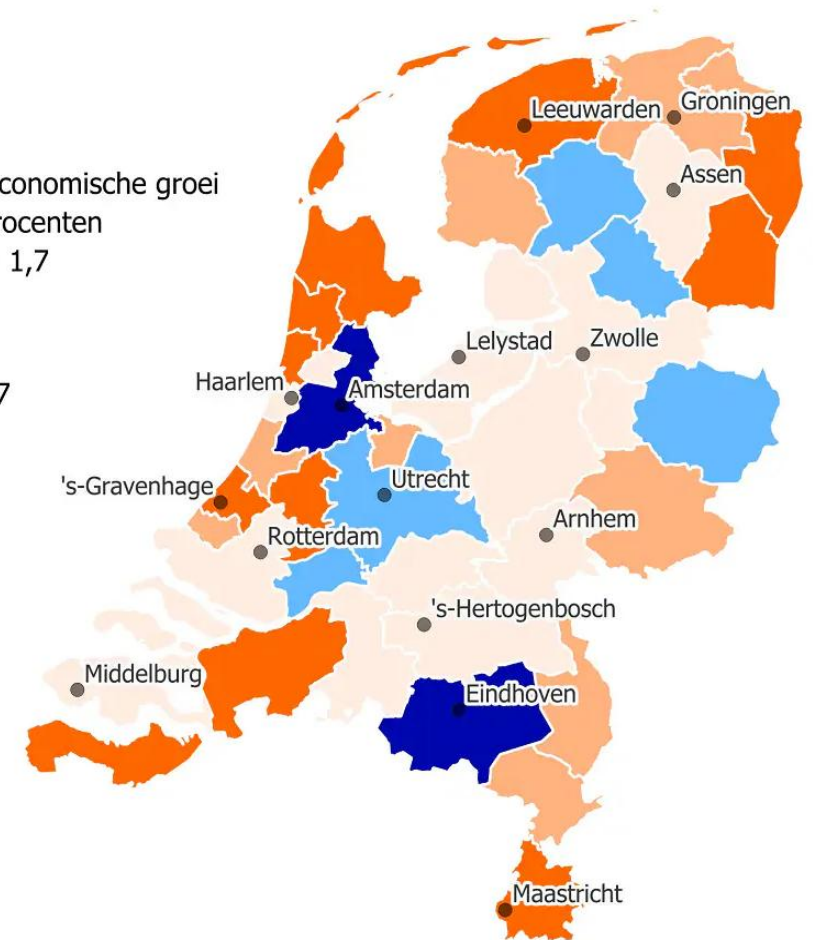
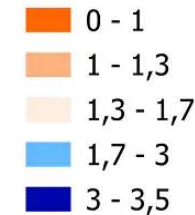
35

Economisch decor

Economisch decor – Macro-economie

- In 2024 groeide de economie in Zuidoost-Drenthe met 2,2% (CBS, 2025). Daarmee staat de regio 5^e in een ranglijst met 52 regio's. In Noord-Overijssel (o.a. Hardenberg) en Zuidwest-Drenthe (o.a. Hoogeveen) was de groei respectievelijk 0,7% (39/52) en 1,1% (30/52).
- De Nederlandse economie groeit 1,3% in 2025 en 0,6% in 2026 (RaboResearch, 2025*). De inflatie blijft hoog, rond de 3%, Eurozone (2,4%). Verwacht wordt dat consumptieve bestedingen van consumenten en bedrijfsinvesteringen de groeimotoren zijn.
- Voor de regio Zuidoost-Drenthe wordt een groei van 0-1% verwacht in 2025 (Zie afbeelding: RaboResearch, 2025**). In de regio Noord-Overijssel en Zuidwest-Drenthe is de verwachte groei 1,3-1,7% en 1,7-3% respectievelijk.
- Verschillende gebeurtenissen, met name de aanhoudende oorlog in Oekraïne, hebben geleid tot een energiecrisis, oplopende inflatie, koopkrachtdaling en hogere kapitaallasten. Hoewel de energieprijzen inmiddels weer dalen, blijft de situatie onzeker.
- De conjunctuurindicatoren laten door bovenstaande ontwikkelingen geen eenduidig beeld zien. De economische vooruitzichten blijven onzeker door geopolitieke spanningen en interne uitdagingen.

Verwachte economische groei
in 2025 in procenten
Nederland = 1,7

- * deze prognoses zijn gemaakt ná de aankondigingen van de importheffingen door de Trump-administratie II.
- ** deze prognoses zijn gemaakt vóór de aankondigingen van de importheffingen door de Trump-administratie II.

Economisch decor – Geopolitiek

- De wereldhandel wordt momenteel sterk beïnvloed door protectionisme vanuit de VS. Dit leidt tot verstoringen in handelsketens en hogere kosten voor bedrijven (en consumenten). De beurzen reageren volatiel op het onvoorspelbare Amerikaanse beleid.
- De VS is met een aandeel van 10% een belangrijke exportpartner van Nederland. Productcategorieën die door de heffingen van de VS extra hard geraakt zullen worden zijn o.a. ijzeren en stalen basisproducten en chemische stoffen. De DTZ-regio is sterk in metaalbewerking en chemische producten. De heffingen kunnen dus zwaar drukken op de industrie in de DTZ.
- Er wordt ingezet op versterking van Europese industrieën, met initiatieven zoals de Clean Industry Deal die gericht zijn op het stimuleren van de vraag naar EU-made producten. Ook de Chips Act is een voorbeeld van de strategische inzet van Europa. De Chips Act is erop gericht om de Europese chipindustrie te beschermen en te versterken tot een globaal leidende industrie.
- Ook is Europa zich – door de onzekere positie van de VS binnen de NAVO – aan het herbewapenen. De Europese defensiesector is snel aan het opschalen. Dit verhoogt de productieorders voor de industrie.

Tabel 1: Productcategorieën die het meest afhankelijk zijn van export naar de VS

#	Nederland	Eurozone	China	
1	Specifiek type ijzer en staal (vlakgewalst, >600mm breed, geplatineerd of bedekt met tin)	53% Cruis- en andere persoonvervoersschepen	83% Kunststoffen voor tafel- en keukengerei	41%
2	Onderdelen voor lucht- en ruimtevaartuigen	47% Turbines	39% Videogame consoles	37%
3	Bier (gemaakt van mout)	31% Geurstoffen en -mengsels	35% Monitoren	30%
4	Cyclische koolwaterstoffen (o.a. benzeen)	28% Voertuigen met motorinhoud van meer dan 3,0L	30% Driewielers, scooters, en andere dergelijke voertuigen	30%
5	Voertuigen met motorinhoud tussen de 1,5L en 3,0L	27% Hybride voertuigen	25% Automatische dataverwerkingsmachines	29%
6	Röntgenapparatuur	25% Voertuigen met motorinhoud tussen de 1,5L en 3,0L	24% Telefoontoestellen	23%
7	Automatische dataverwerkingsmachines	22% Medische, chirurgische en tandheelkundige instrumenten en -apparaten	20% Kunststoffen voor overige doeleinden	21%
8	Onderdelen en accessoires voor machines	15% Elektrische voertuigen	14% Oplaadbare accu's	19%
9	Aardolie en bitumineuze oliën	7% Vliegtuigen en andere luchtvaartuigen	10% Onderdelen en accessoires voor machines	16%
10	Machines voor productie van halfgeleiders (voor o.a. chips)	2% Aardolie en bitumineuze oliën	8% Communicatie apparatuur	12%

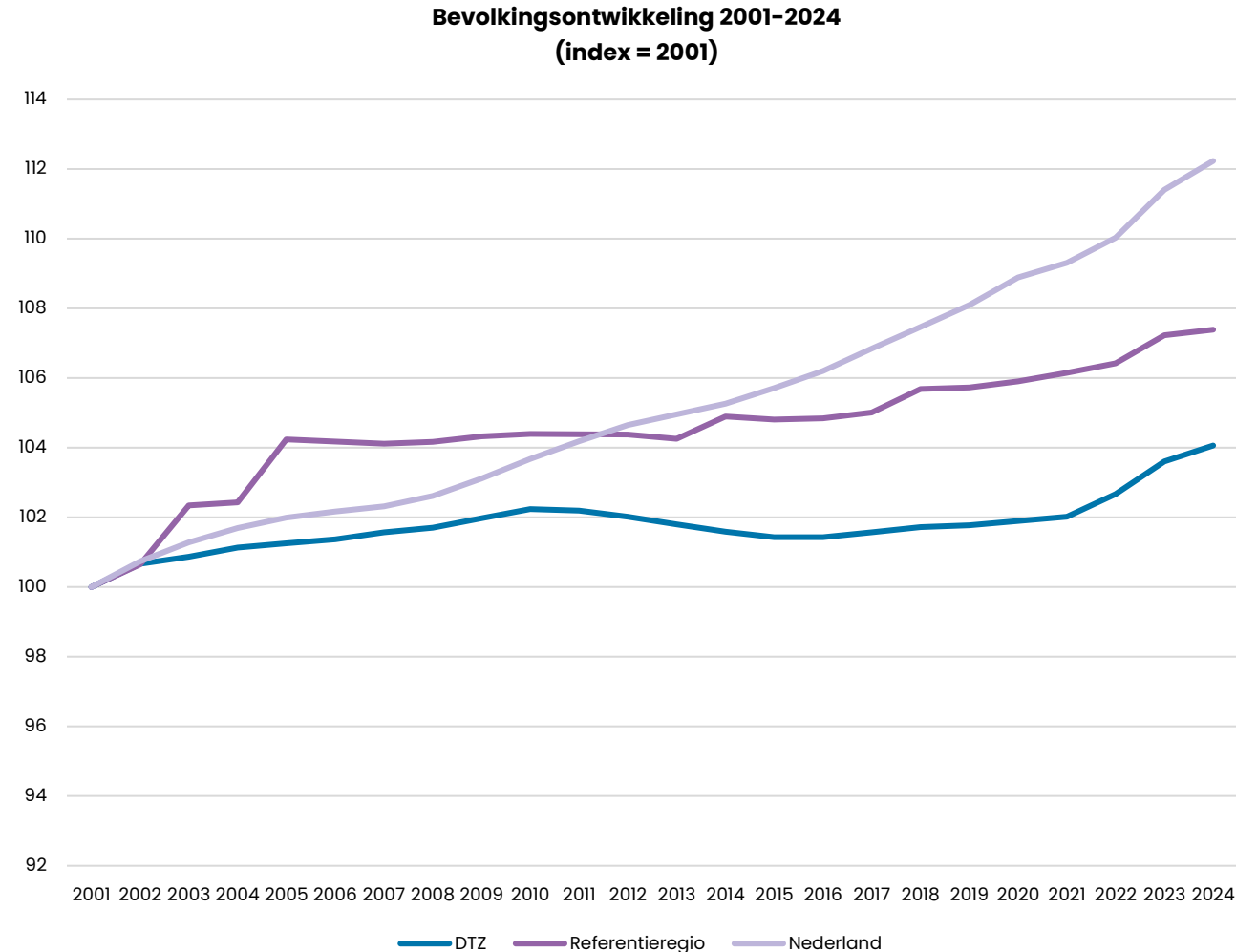
Bron: BACI database, RaboResearch 2025

Demografie

Bevolkingsontwikkeling

- De regio van Dutch TechZone telde op 1 januari 2024 **290.608 inwoners**. De verdeling is als volgt:
 - Borger-Odoorn: 26.014 (9,0%)
 - Coevorden: 35.725 (12,3%)
 - Emmen: 109.346 (37,6%)
 - Hardenberg: 62.932 (21,7%)
 - Hoogeveen: 56.591 (19,5%)
- Vanaf 2001 tot en met 2008 ontliepen de groeipercentages van de DTZ en Nederland elkaar niet heel veel.
- Vanaf 2008/2009 treedt er divergentie op. Het inwonersaantal in de DTZ daalt.
- Vanaf 2010 krimpt het bevolkingsaantal in de DTZ. Dit geldt niet voor de referentieregio* en Nederland.
- Vanaf 2015 groeit de bevolking weer in de DTZ. Vanaf dat moment kent de indexgroei ongeveer een gelijke trend als de referentieregio. Het landelijke groeipercentage ligt hoger.
- Vanaf het eerste jaar corona (2020) versnelt de groei van de bevolking in de DTZ.

- *De referentieregio bestaat uit het gemiddelde van de COROP regio's: Zuidwest-Friesland, Zuidoost-Friesland, de Achterhoek, Zeeuwsch-Vlaanderen en Midden-Limburg

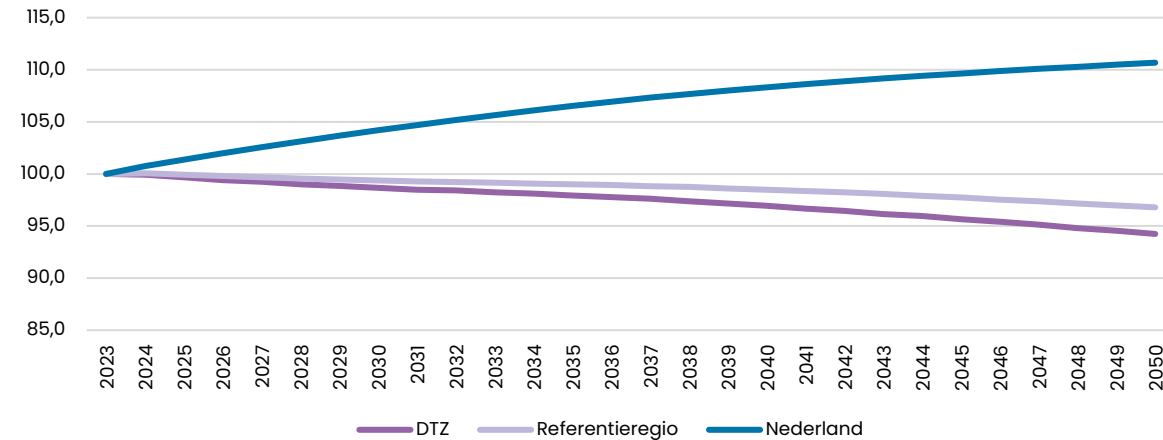

Bron: CBS

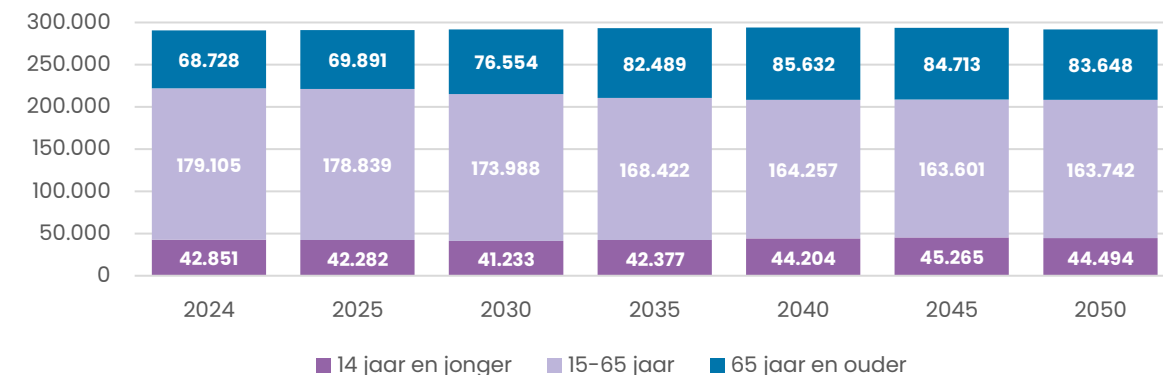
Bevolkingsprognoses

- Verwacht wordt dat tussen 2023 en 2050 het bevolkingsaantal van de DTZ en de referentieregio gaat afnemen, terwijl landelijk gezien het bevolkingsaantal zal toenemen.
- In de DTZ zal de afname 5,8% procent bedragen. In de referentieregio is de afname 3,2%. Landelijk groeit de bevolking tot 2050 met 10,7%.
- In 2050 zijn er in absolute zin meer jongeren dan nu. Met 42.282 jongeren in 2025 naar 44.494 jongeren in 2050. (+5,2%)
- Ook zijn er in 2050 meer ouderen dan nu. Met 69.891 ouderen in 2025 naar 83.648 ouderen in 2050. (+19,6%)
- Toch daalt het totale bevolkingsaantal. De krimp zit bij de groep 15-65 jaar. Dit is de potentiële beroepsbevolking. De potentiële beroepsbevolking daalt van 178.839 in 2025 naar 163.742 in 2050. (-9,2%).
- Dit betekent dat de regio zelf een kleinere beroepsbevolking krijgt, terwijl de niet-beroepsbevolking toeneemt. De druk op de arbeidsmarkt, en daarmee op (sociale) voorzieningen neemt daardoor toe.
- In 2020 voorspelde CBS dat de regio 281.000 inwoners zou hebben in 2024. Met 291.000 inwoners is die prognose dus verslagen.
- In 2020 werd tot 2050 een krimp van 11,9% in de potentiële beroepsbevolking voorspeld. De 9,2% die in 2023 wordt geprognosticeerd voor 2050 is lager.

Bevolkingsprognose 2023-2050
(index = 2023)

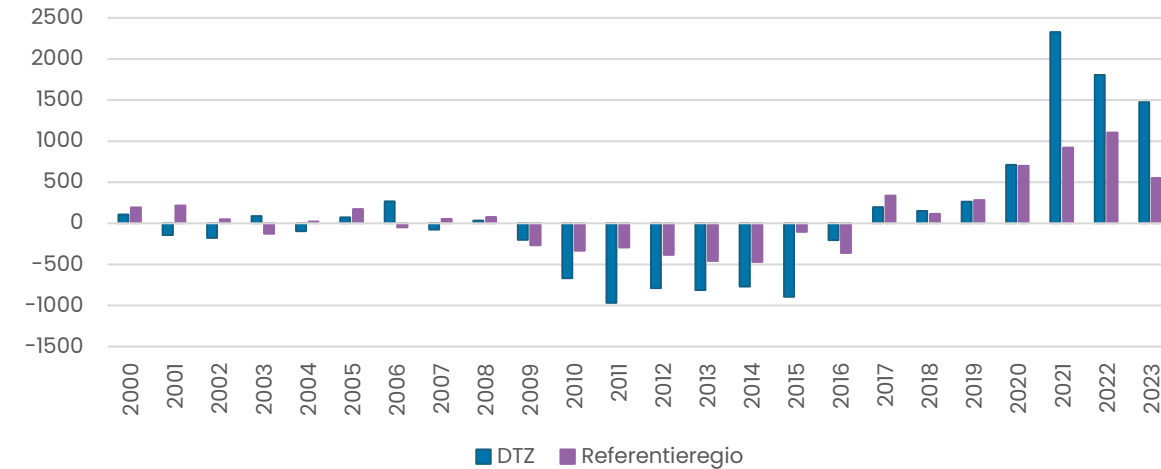
Bevolkingsprognose DTZ naar leeftijd
2023-2050

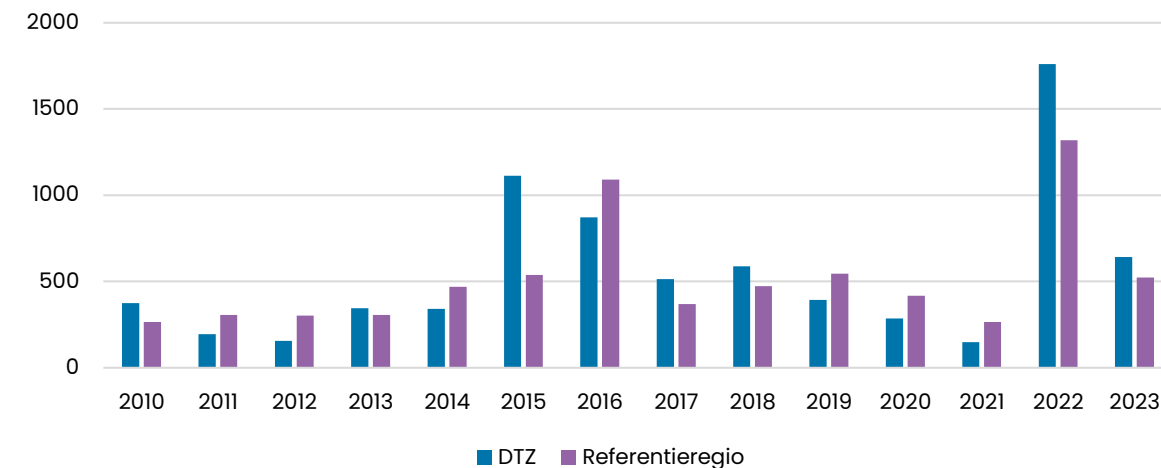
Migratie

- Tussen 2000 en 2008 was het binnenlandse migratiesaldo redelijk in balans. Een zelfde ontwikkeling was zichtbaar in de referentieregio.
- Vanaf 2009 tot en met 2016 is er jaar op jaar sprake van een negatief binnenlands migratiesaldo. Inwoners verlaten de DTZ-regio.
 - Tussen 2008 en 2015 is de periode waarin de financiële crisis en de eurocrisis plaatsvinden. De DTZ-regio wordt economisch relatief hard geraakt door de crises. In die jaren is de binnenlandse migratie voor de DTZ negatief.
 - Deze trend geldt sterker voor de DTZ dan voor de referentieregio.
- Vanaf 2017 tot en met 2023 is het binnenlandse migratiesaldo positief.
 - Vanaf 2020 – de start van corona – neemt het binnenlandse migratiesaldo een vlucht. Vanuit dichtbevolkte regio's in Nederland trekken mensen naar de DTZ regio.
 - In de jaren 2021, 2022 en 2023 is er een sterke toename van personen die vanuit de gemeente Westerwolde, waar ook het opvangcentrum Ter Apel ligt, vestigen in de DTZ-gemeenten.
 - Hier geldt wederom dat deze trend sterker is voor de DTZ dan voor de referentieregio.
- Het buitenlandse migratiesaldo is alle jaren positief geweest voor zowel de DTZ als de referentieregio. 2022 was het jaar met het hoogste saldo (+1.760). In 2022 komen er veel mensen vanuit Oekraïne naar Nederland.

Binnenlands migratiesaldo

Buitenlands Migratiesaldo

Bron: CBS

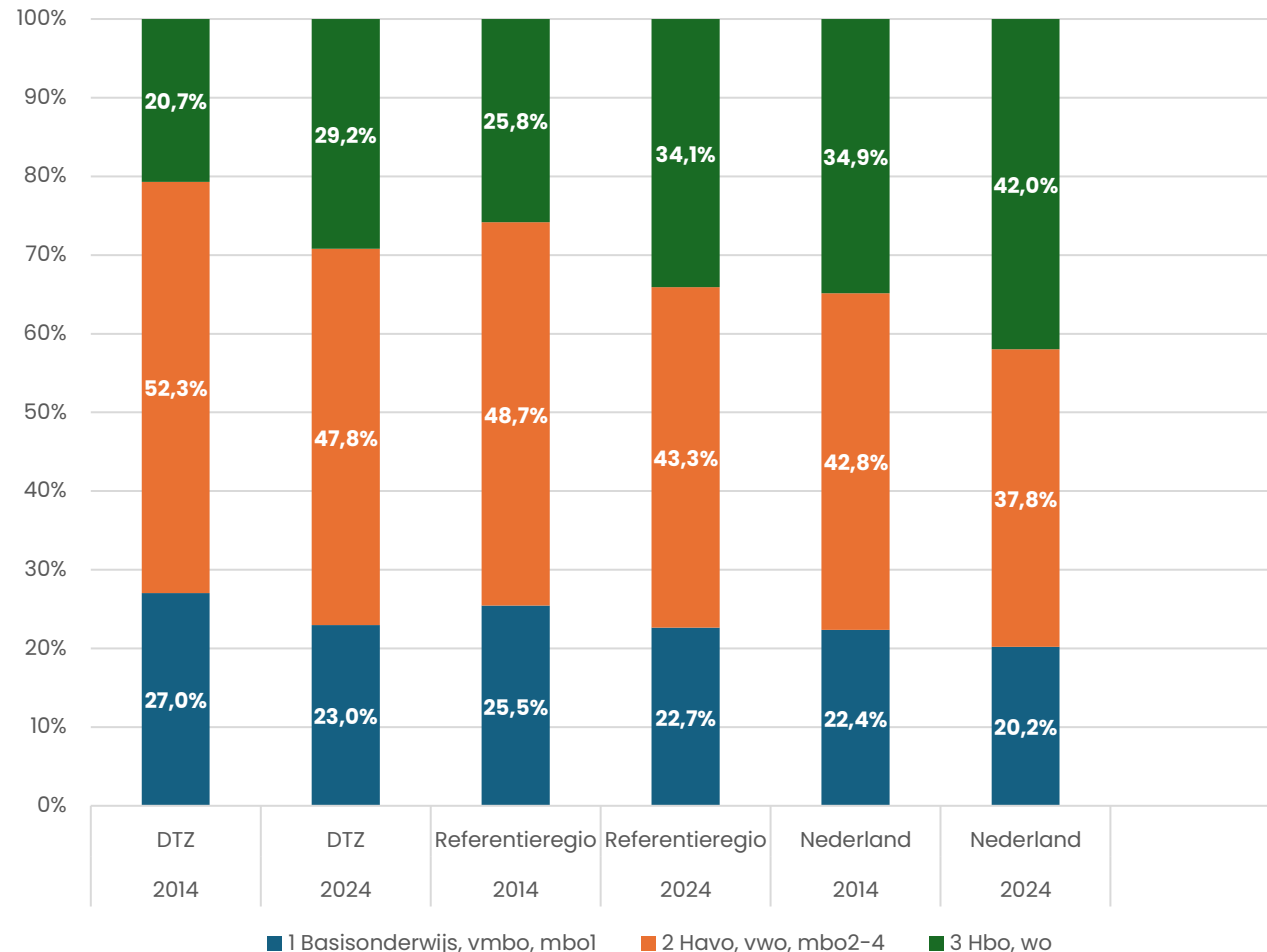
A close-up, low-angle shot of a male worker in profile, wearing a white hard hat and clear safety glasses. He is focused on a large, red industrial machine, with his gloved hand reaching towards it. The background is dark and blurred, suggesting a factory or industrial setting. The image is split diagonally by a white line that runs from the top right towards the bottom left.

Arbeitsmarkt

Opleidingsniveau werkzame beroepsbevolking

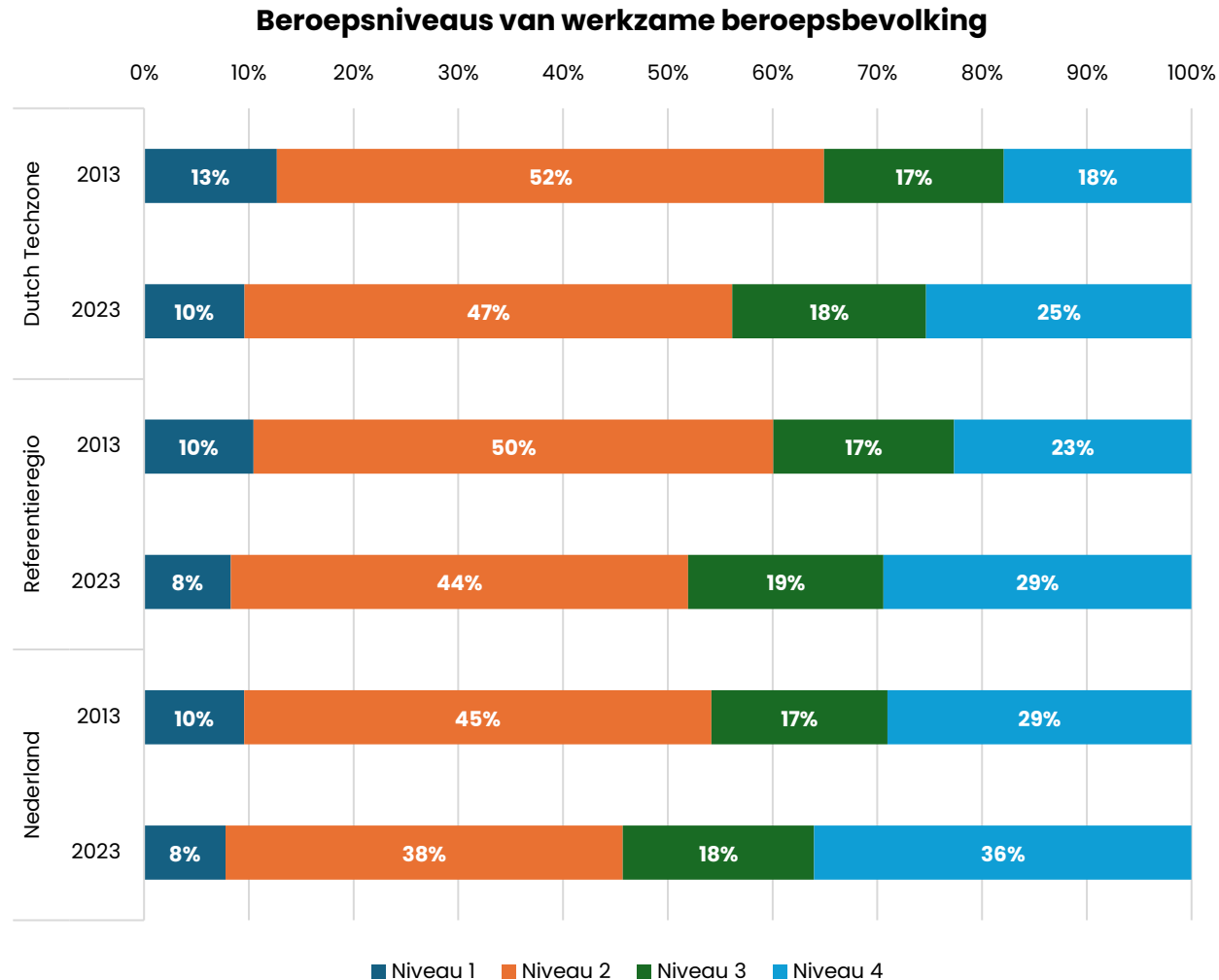
- De beroepsbevolking in 2024 telt 157.000 personen
 - In 2023 was de beroepsbevolking 155.000 personen groot
 - De stijging is daarmee 1,3%. Deze toename is vooral te danken aan aanwas, de participatiegraad is tussen 2023 en 2024 gedaald met 0,1% (zie ook P.13).
- Kijkende naar de hoogst genoten opleiding van de beroepsbevolking in de DTZ dan zien we dat per 2024:
 - 23% van de beroepsbevolking basisonderwijs, vmbo, mbo1 heeft afgerond. Dit is een daling van 4 procentpunt t.o.v. 2014.
 - 47,8% havo, vwo of mbo2-4 heeft afgerond. Ten opzichte van 2014 is de afname hier 4,5 procentpunt.
 - 29,2% is theoretisch geschoold (+8,5 procentpunt t.o.v. 2014).
 - Het percentage theoretisch geschoolden van 29,2% in de DTZ is aanzienlijk lager dan in de referentieregio (34,1%) en in Nederland (42%). Het groeitempo van de shift naar meer theoretisch geschoolden is gelijk aan de landelijke trend.
 - Daar tegenover staat dat de DTZ-regio beschikt over relatief veel vakmanschap. Dit is een asset voor de regio.
 - Binnen de DTZ-beroepsbevolking hebben relatief meer mensen geen startkwalificatie.

Werkzame beroepsbevolking naar opleiding 2014-2024

Beroepsniveau werkzame beroepsbevolking

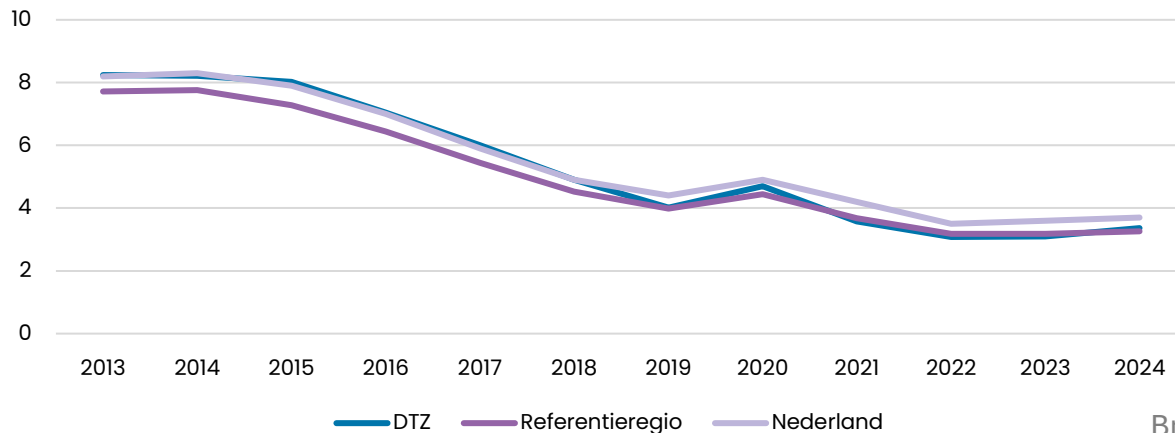
- In deze grafiek kijken we naar het niveau dat gevraagd wordt voor verschillende beroepen.
 - Niveau 1: Eenvoudige, routinematige taken
 - Niveau 2: Weinig tot middelmatige complexe taken
 - Niveau 3: Complexe taken
 - Niveau 4: Zeer complexe, gespecialiseerde taken
- Binnen de DTZ vereist in 2023 47% van alle beroepen niveau 2. In 2013 bedroeg dit nog 52%.
- Gemiddeld genomen ligt het beroepsniveau in de DTZ lager dan in Nederland en in de referentieregio.
 - Deze afname is groter dan in Nederland en de referentieregio (beiden -2 procentpunt).
- Het aandeel beroepen met niveau 1 is tussen 2013 en 2023 afgenomen met 3 procentpunt.
- Het aandeel beroepen met niveau 4 is tussen 2013 en 2023 toegenomen met 7 procentpunt.
 - Dit is hoger dan in de referentieregio (+6 procentpunt), en gelijk met de Nederlandse trend (+7 procentpunt).
 - Complexiteit van het werk hangt samen met toekomstbestendigheid en verdienvermogen.

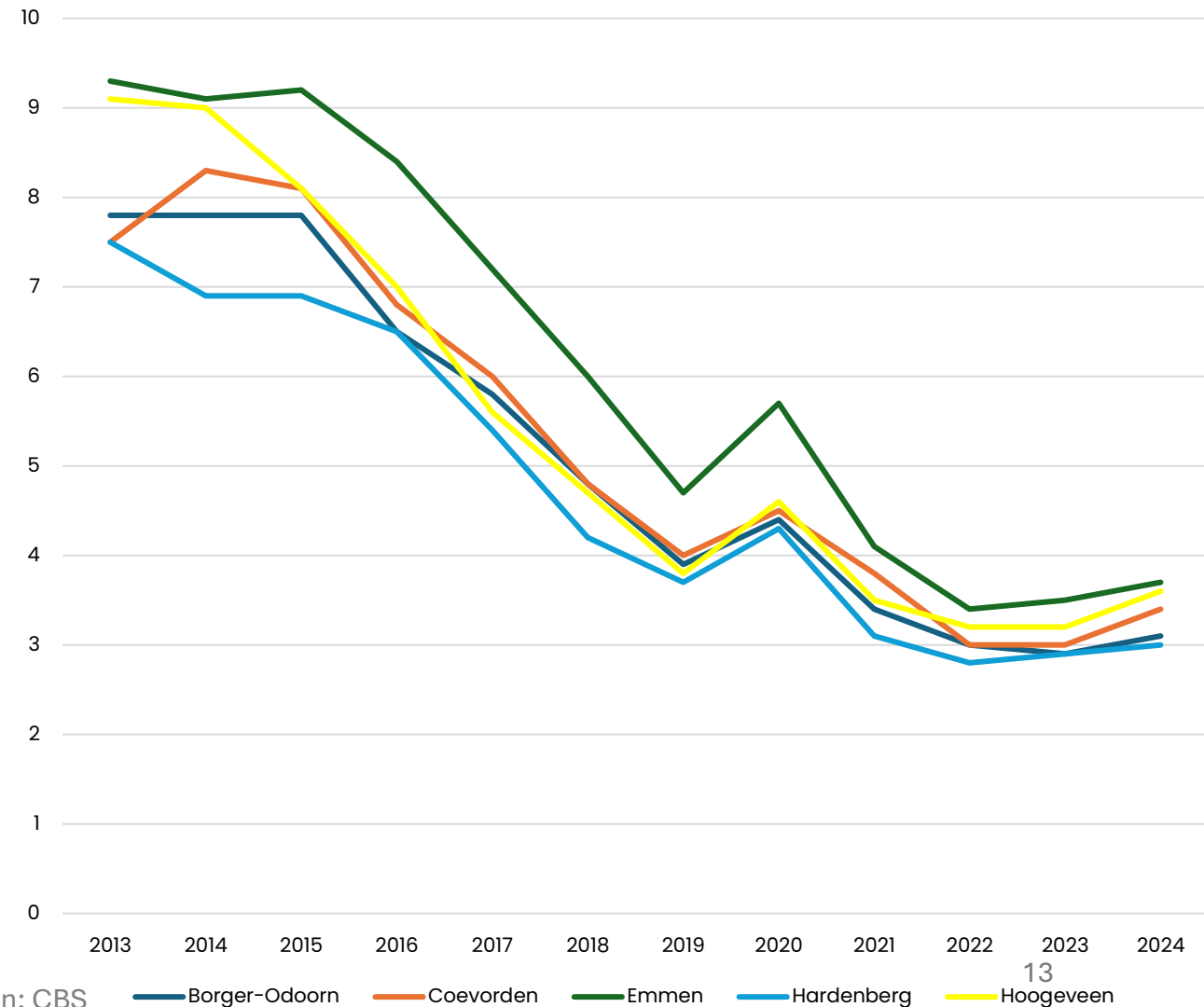
Werkloosheid

- Het werkloosheidspercentage is hier het aantal werklozen binnen de beroepsbevolking (15 tot 17-jarigen die werken, kunnen werken en/of werk zoeken).
- De werkloosheid lag jarenlang hoger dan gemiddeld in Nederland, maar kende vanaf 2015 een sterke daling en ligt sinds 2019 onder het niveau van Nederland.
- Aan de daling kwam een einde na 2022 en in 2024 liep de werkloosheid weer iets op. Het cijfer bevindt zich echter nog steeds op een historisch laag niveau.
- Het werkloosheidspercentage binnen de DTZ is het laagst in Hardenberg en Borger Odoorn, (2,9%) en het hoogst in Emmen (3,5%).
- Alle regiogemeenten bevinden zich onder het landelijke niveau (3,6%). DTZ = 3,2%

Werkloosheidpercentage 2013-2024

Werkloosheidpercentage 2013-2024

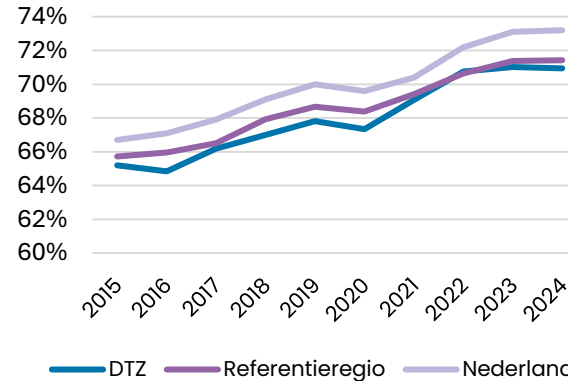

Bron: CBS

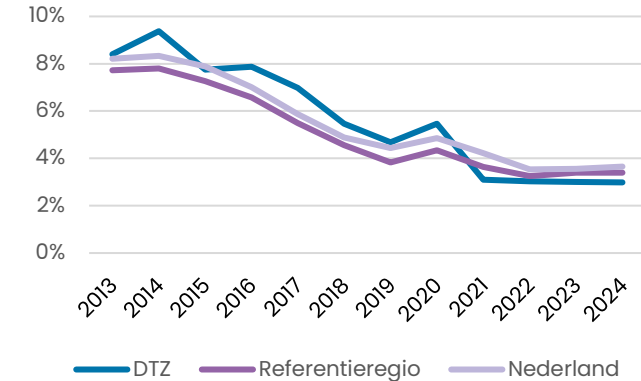
Arbeidsparticipatie & Uitkeringen

- In de DTZ ligt de netto arbeidsparticipatie met 70,9% in 2024 lager dan in Nederland (73,2%) en de referentieregio (71,4%).
- Eerder zagen we dat het werkloosheidpercentage in de regio lager ligt dan gemiddeld.
 - Tegelijkertijd ligt de netto arbeidsparticipatie in de regio onder het gemiddelde.
 - Dit betekent dat in de DTZ een relatief groot deel van de 15 tot 75-jarigen niet beschikbaar is voor werk of niet zoekt naar werk. Dit wordt de niet-beroepsbevolking genoemd.
 - De groep mensen die werkloos zijn, maar wel kunnen en ook willen werken, is juist weer relatief laag. Dit zie je terug in de grafiek met onbenut arbeidspotentieel.
- Sinds 2017 zijn het percentage werkloosheid- en bijstandsuitkeringen gedaald. Het percentage arbeidsongeschiktheidsuitkeringen steeg daarentegen.
- De DTZ kent relatief meer bijstandsgerechtigden t.o.v. de referentieregio. Dit zijn overwegend mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Ook hebben relatief meer 15 tot 65-jarigen een arbeidsongeschiktheidsuitkering.
- Dit is een structureel probleem voor de regio. Het dichten van het gat in netto arbeidsparticipatie met Nederland is lastig.

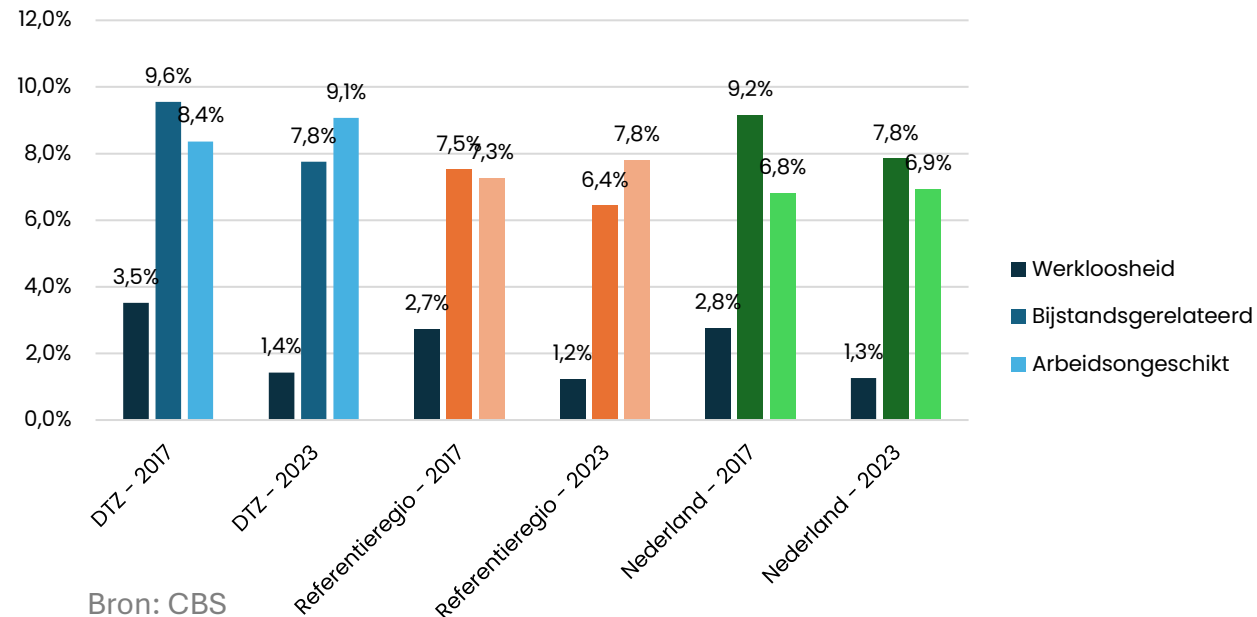
Netto arbeidsparticipatie

Onbenut arbeidspotentieel

Uitkeringen onder 15- tot 65-jarigen

Arbeidsmarktkrapte

- In de tabel op deze pagina is de arbeidsmarktspanning voor de arbeidsmarktregio's Drenthe en Regio Zwolle weergegeven. Dit zijn de twee belangrijkste arbeidsmarktregio's voor de DTZ.
- De grootste krapte in de regio Drenthe bevindt zich in beroepen als:
 - Dienstverlenende beroepen (6,69; Zeer krap)
 - Zorg en welzijn (5,28; Zeer krap)
 - Openbaar bestuur, veiligheid en juridisch (5,27; Zeer krap)
- De grootste krapte in de regio Zwolle bevindt zich in beroepen als:
 - Agrarische beroepen (11,77; Zeer krap)
 - Openbaar bestuur, veiligheid en juridisch (11,40; Zeer krap)
 - Dienstverlenende beroepen (9,92; Zeer krap)
- De arbeidsmarktkrapte is in beide regio's afgenomen tussen 2023 en 2024.

	Drenthe	Spanning	Regio Zwolle	Spanning
Agrarische beroepen	krap	2,53	zeer krap	11,77
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	krap	2,98	zeer krap	4,39
Commerciële beroepen	Krap	3,11	zeer krap	5,38
Creatieve en taalkundige beroepen	gemiddeld	1,08	Krap	2,15
Dienstverlenende beroepen	zeer krap	6,69	zeer krap	9,92
ICT beroepen	zeer krap	4,78	zeer krap	7,46
Managers	Krap	3,42	zeer krap	4,21
Openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen	zeer krap	5,27	zeer krap	11,40
Pedagogische beroepen	krap	1,88	Krap	2,48
Technische beroepen	krap	2,84	zeer krap	7,06
Transport en logistiek beroepen	krap	3,55	zeer krap	4,90
Zorg en welzijn beroepen	zeer krap	5,28	zeer krap	6,04

Pendel

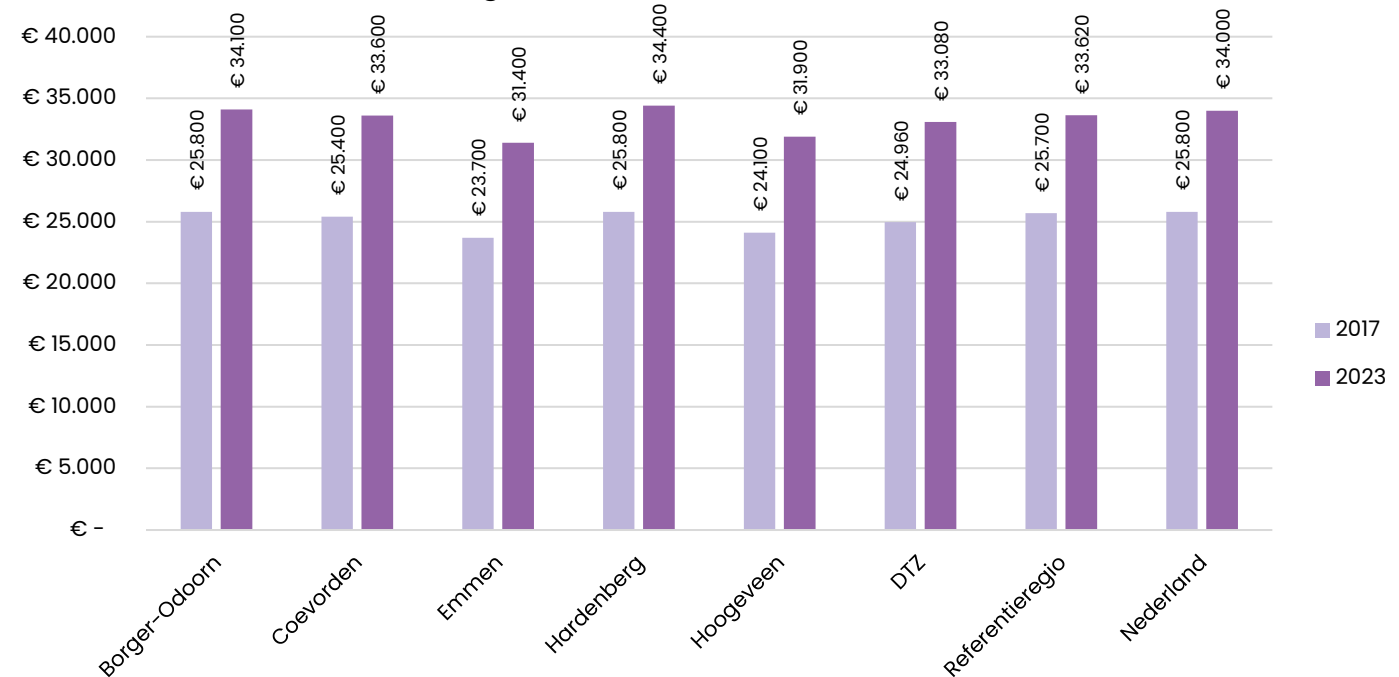
- De DTZ had in 2023 per saldo een uitgaande pendel van circa 16.000 mensen.
- In totaal werken er 91.000 inwoners van de DTZ in hun eigen regio (ca. 75%) en pendelen 46.400 inwoners voor hun werk naar elders. Daarnaast is er een groep van 30.100 personen die buiten de DTZ woont, maar binnen de regio werkt.
- Ten opzichte van een jaar eerder werken er meer inwoners van DTZ ook in de eigen regio. De stijging bedroeg 900 personen (+1%). De uitgaande pendel werd eveneens groter, met 100 inwoners (+0,22%). De inkomende pendel steeg met 1.100 personen (3,8%).
- Werkgevers uit de DTZ weten dus in toenemende mate personeel van buiten de regio aan te trekken.
- De uitgaande pendel gaat met name richting Overijssel (exclusief Hardenberg, 15.400 personen), het overige deel van Drenthe (11.100 personen) en Groningen (7.600 personen).
- De inkomende pendel komt ook met name uit overig Drenthe (8.300), overig Overijssel (7.700) en Groningen (7.500).

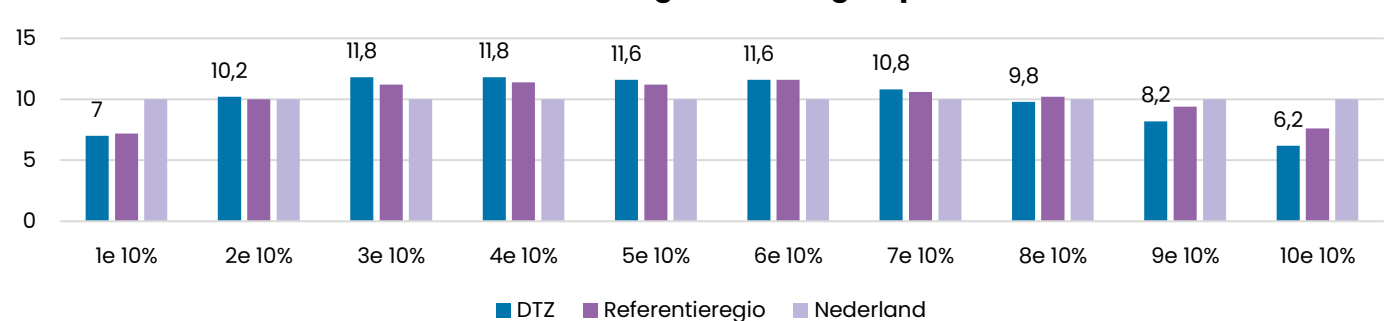
Inkomen

- Het mediaan gestandaardiseerd inkomen is het inkomen van huishoudens dat gecorrigeerd wordt voor factoren als huishoudensomvang, toeslagen en belastingen.
- Het mediaan gestandaardiseerd inkomen van huishouders van de DTZ ligt met €33.080 lager dan in Nederland (€34.000) en de referentieregio (€33.620).
- De toename tussen 2017 en 2023 bedraagt voor de DTZ 32,5% (NL 31,8%, referentieregio 30,8%). Het inkomen is in de DTZ dus harder toegenomen dan elders in die periode.
- Binnen de DTZ ligt het mediaan gestandaardiseerd inkomen het hoogste in Hardenberg.
- De sterkste toename tussen 2017 en 2023 was ook in Hardenberg, met een toename van 33,3% in zes jaar tijd.
- Het inkomen in de DTZ is gelijk verdeeld dan in de referentieregio en Nederland gemiddeld. In de 10%-groepen in het midden van de verdeling kent de regio een oververtegenwoordiging. Aan de uiteinden juist een ondervertegenwoordiging.

Mediaan gestandaardiseerd inkomen 2017-2023

Inkomensverdeling naar 10%-groepen 2023

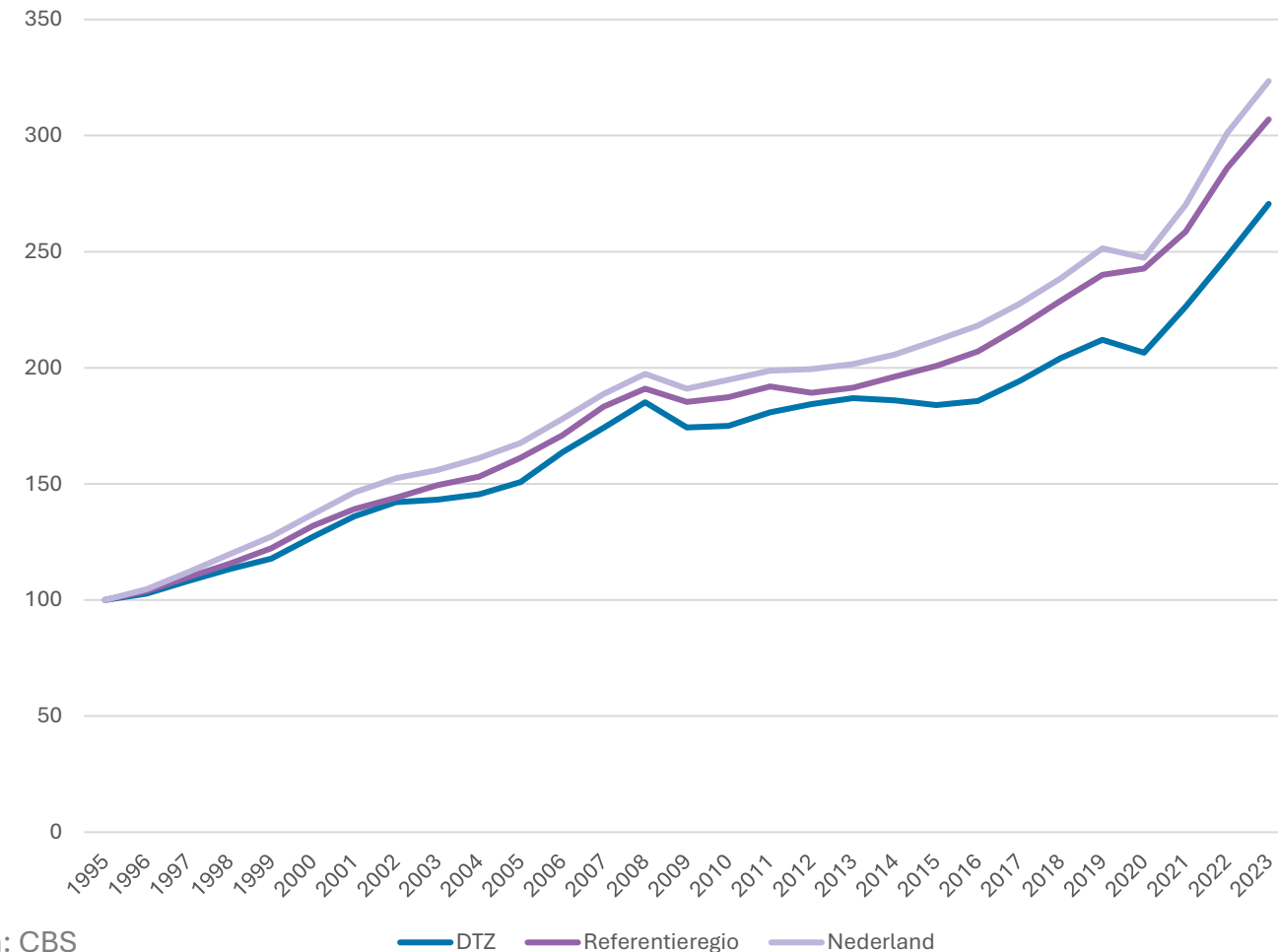

Economische ontwikkeling

BBP

- De groei van het bruto binnenlands product (BBP) in de DTZ lag tussen 1995 en 2023 lager dan landelijk en in de referentieregio.
- In totaal wordt de omvang van de economie van de DTZ in 2023 geschat op ca. 11 miljard. Dat is ongeveer 1% van de Nederlandse economie.
- Tot en met 2008 hielden de groei-lijnen redelijk gelijke tred.
- De crisis van 2008/2009 heeft in de DTZ een grote economische schok gegeven dan elders.
- Vanaf 2016 groeit de economie ongeveer met een trend die ongeveer gelijk is aan de trend in Nederland en de referentieregio.
- In 2020 breekt de coronacrisis uit. In de DTZ is de afname van de BBP-groei zo'n 6 procentpunt (van 112% sinds '95 naar 106%)
 - Ook bij deze crisis geldt dat de schok groter is dan in Nederland en de referentieregio (resp. -4 procentpunt en +7 procentpunt).
- Het achterblijven van de groei is een combinatie van factoren als demografie, gewerkte uren, sectorstructuur, complexiteit, toegevoegde waarde en kwaliteit van ecosystemen

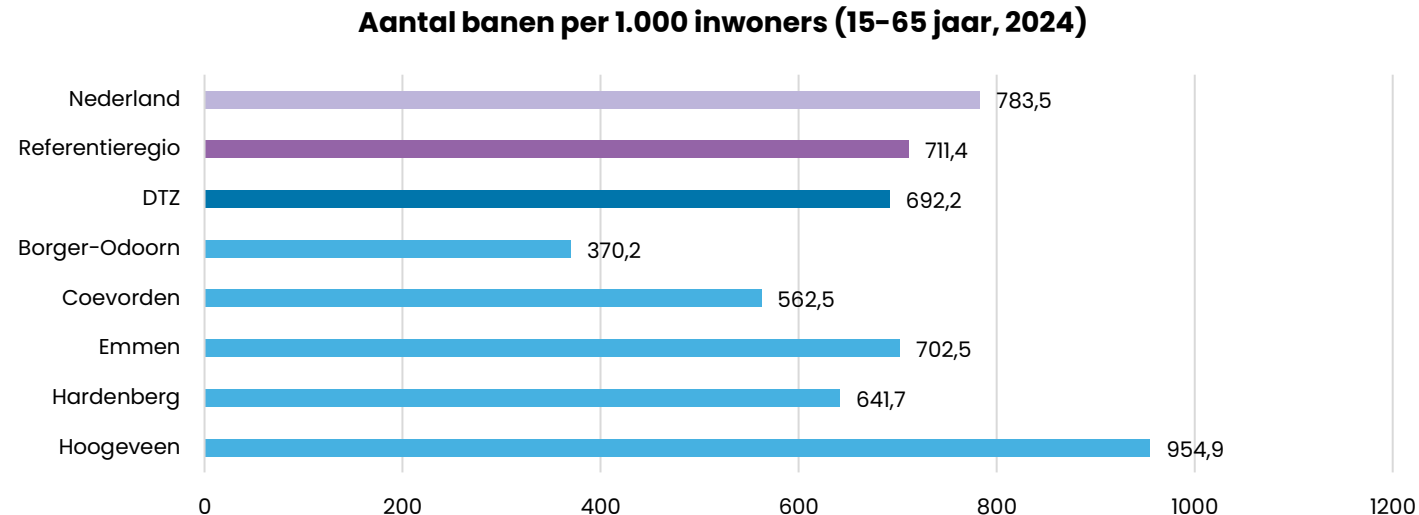
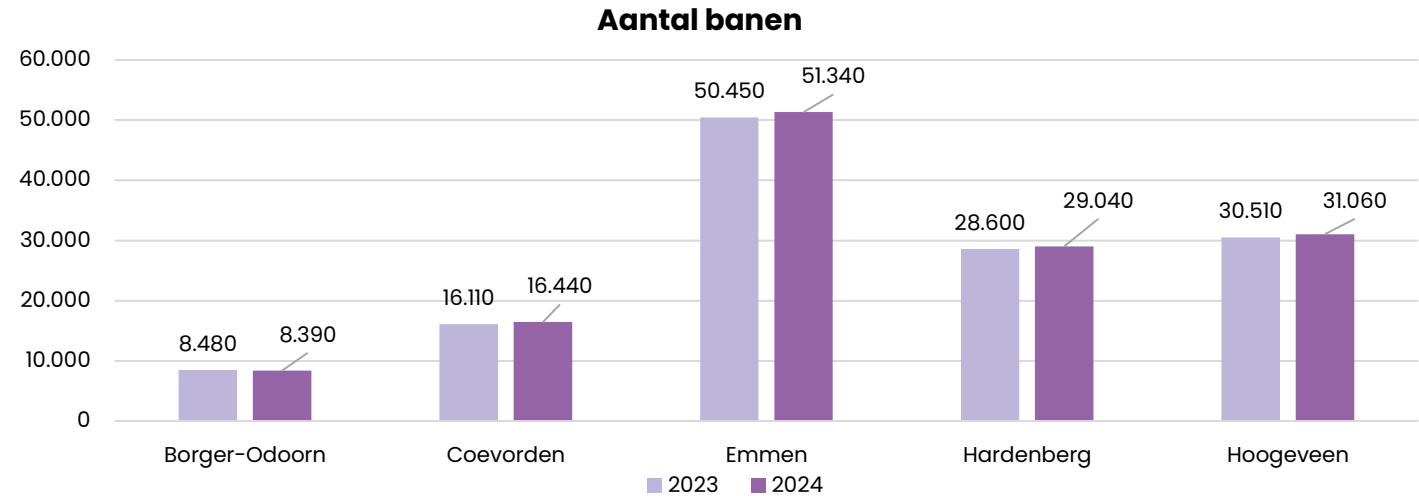
BBP-ontwikkeling (index = 1995)

Bron: CBS

Werkgelegenheid

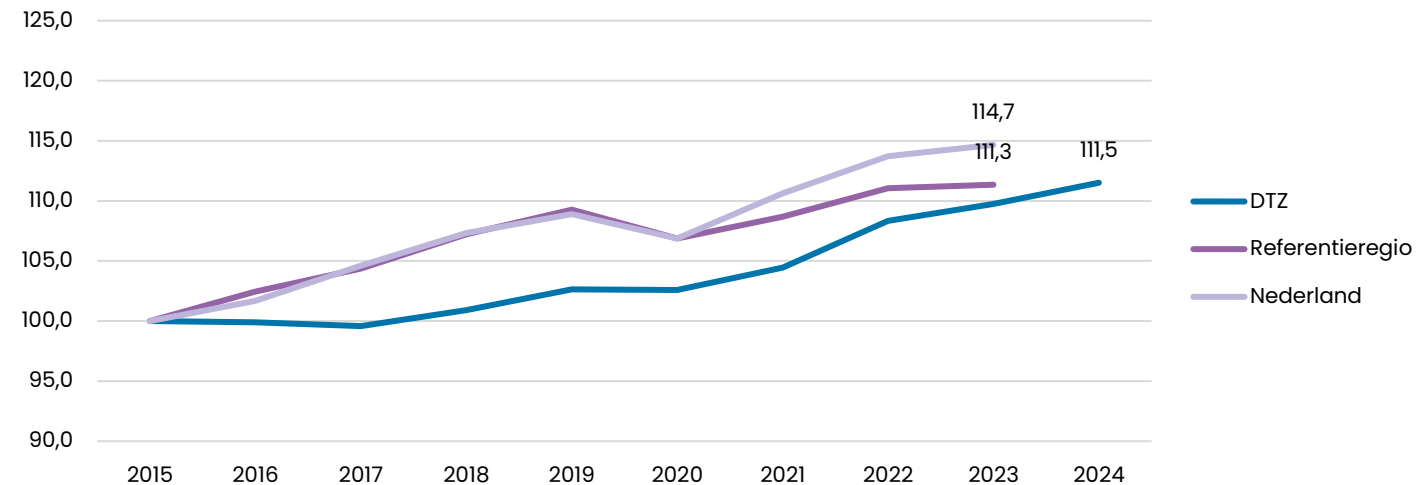
- De DTZ-regio telt in 2024 136.270 arbeidsplaatsen.
- Emmen is het grootst (51.340), gevolgd door Hoogeveen (31.060), Hardenberg (29.040), Coevorden (16.440) en Borger Odoorn (8.390).
- Er kwamen in 2024 2.120 arbeidsplaatsen bij, een toename van 1,6%, en dat binnen een krappe arbeidsmarkt. De groei is ook toegenomen. In 2023 bedroeg deze namelijk 1,4%.
- In 2024 kwamen er 2.120 arbeidsplaatsen bij in de DTZ. Tegelijkertijd zien we (zie P.23) dat er 1.570 nieuwe vestigingen bij zijn gekomen in de regio. Een groot deel van deze nieuwe vestigingen bestaat dus uit vestigingen met één baan. Dit duidt er op dat een groot deel van de nieuwe banen in 2024 te wijten zijn aan de instroom van meer zzp'ers. Dit is een trend die ook landelijk speelt.
- Kijkende naar de populatie 15 tot 65-jarigen zien we dat de regio minder banen per 1.000 inwoners telt dan elders.
- De gemeente Hoogeveen kent juist meer banen per 1.000 inwoners dan gemiddeld in Nederland en de referentieregio.

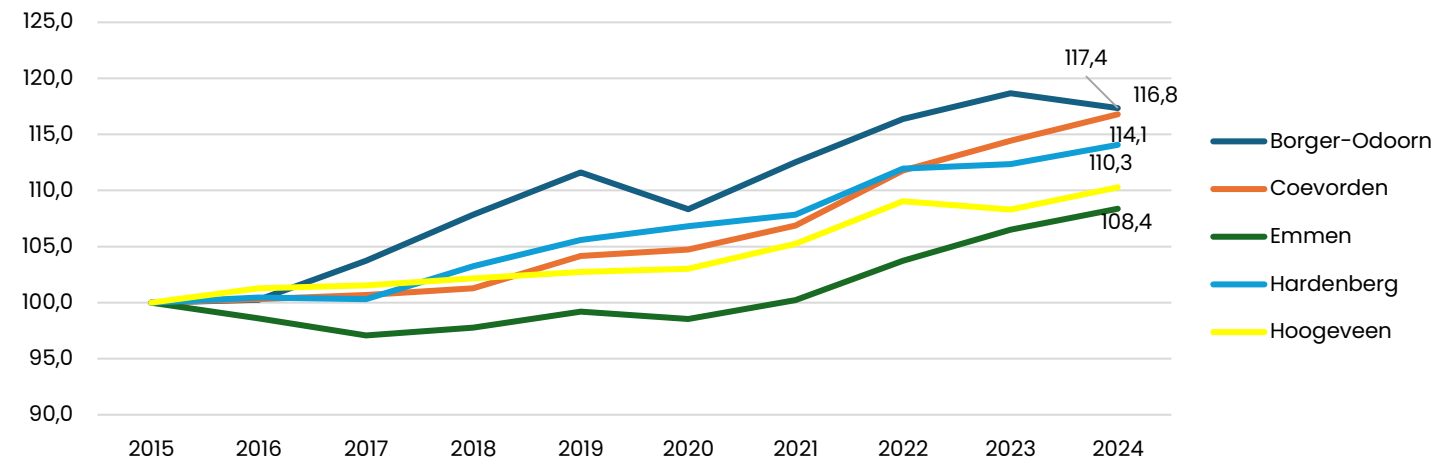
Ontwikkeling werkgelegenheid

- De DTZ kent een lagere banengroei dan de referentieregio en Nederland gemiddeld.
- Deze achterstand is met name ontstaan in de jaren tot en met 2019.
- De regio heeft sindsdien de achterstand weten te verkleinen.
- In 2024 zat de regio op een indexgroei van 111,5 t.o.v. 2015, daarmee zit de regio in 2024, boven de groei van de referentieregio tot en met 2023. Voor de referentieregio en Nederland gemiddeld is nog geen data beschikbaar.
- Binnen de DTZ kende Borger-Odoorn de sterkste banengroei sinds 2015. De indexgroei sinds 2015 bedroeg daar 117,4. Kort daarachter volgt Coevorden met een indexgroei in banen van 116,8.
- Emmen kende in de afgelopen tien jaar een indexgroei van 108,4. Dit is binnen de vijf DTZ-gemeenten de laagste groei.

Ontwikkeling van banen (index = 2015)

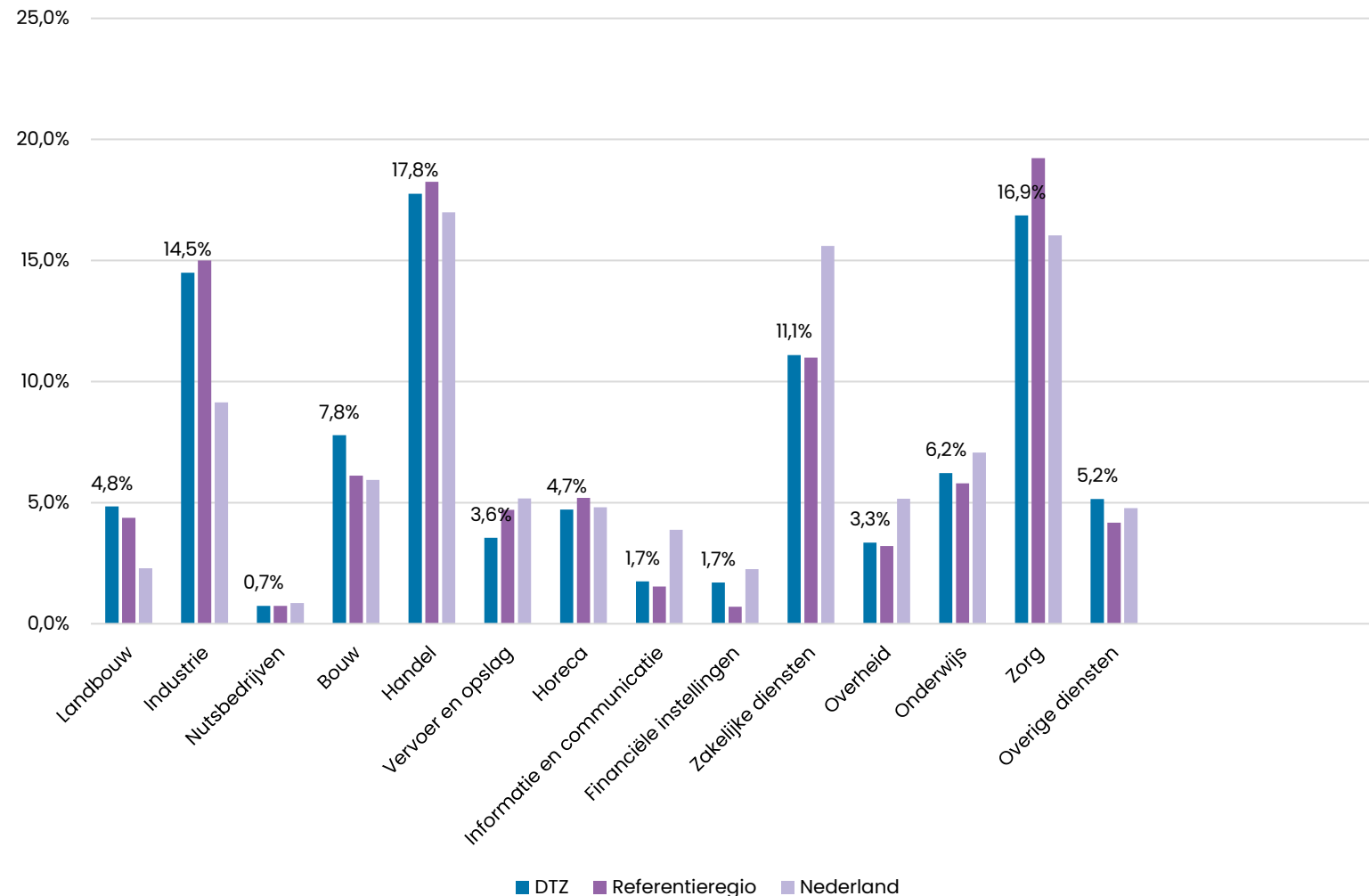
Ontwikkeling aantal banen (index = 2015)

Sectorstructuur op basis van werkgelegenheid

Sectorstructuur o.b.v. banen 2024

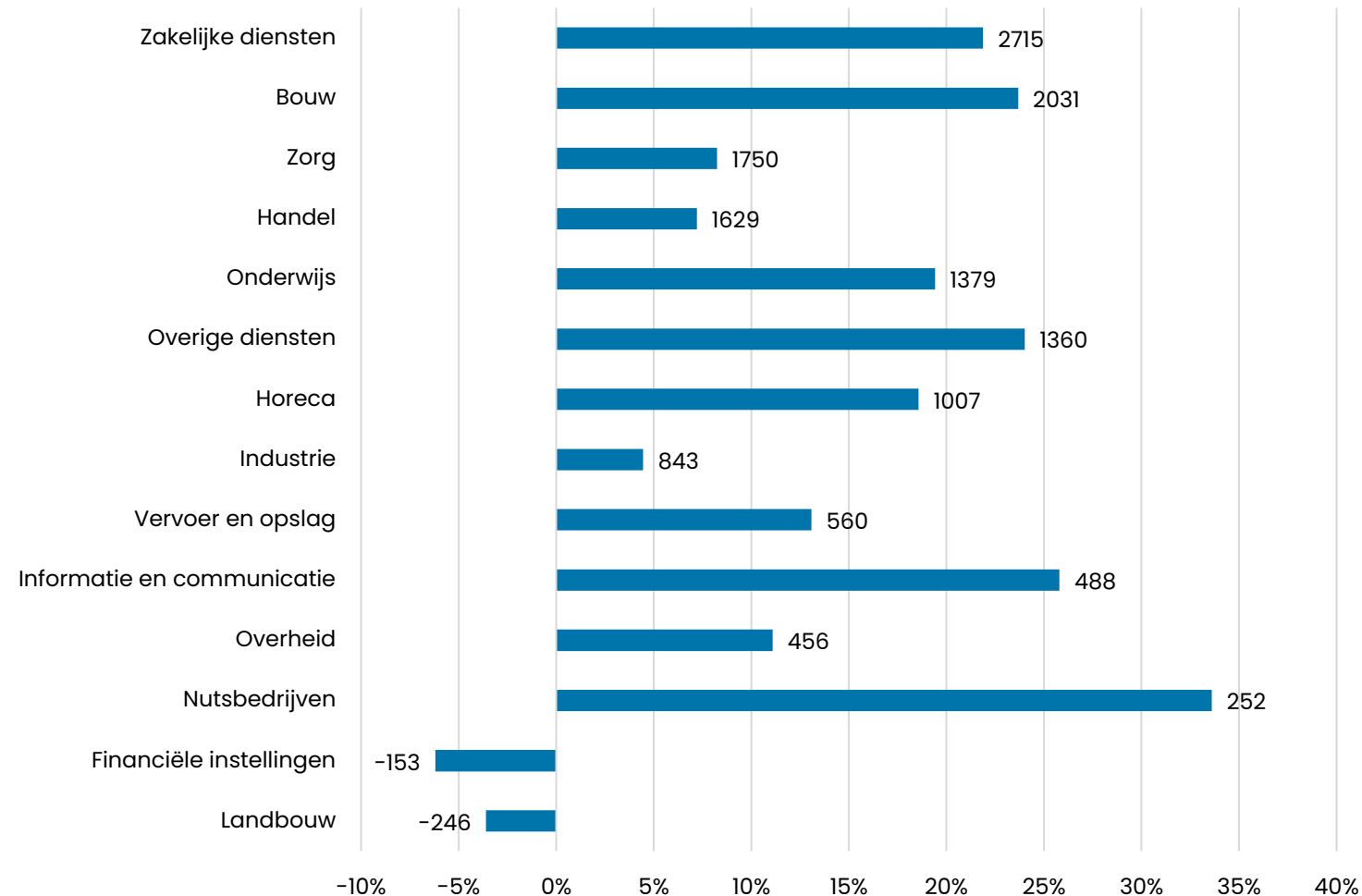
- Sectoren waar de DTZ-regio op basis van banen relatief groter is dan elders zijn landbouw, bouw, overige diensten
 - Vergelijken met Nederland gemiddeld is ook de handel, industrie en de zorg relatief groter.
- 17,8% van alle banen in de DTZ valt binnen de sector handel.
 - De sector handel is daarmee relatief kleiner dan in de referentieregio (18,2%) maar groter dan Nederland gemiddeld (17%)
- De sector zorg is de op één na grootste sector met 16,9% van de vestigingen.
 - Deze sector is relatief kleiner dan in de referentieregio (19,2%) maar groter dan landelijk (16%).
- Qua industrie zien we dat 14,5% van de banen in de DTZ-regio tot die sector behoort. Dat is groter dan in Nederland (9,1%) maar vergelijkbaar met de referentieregio (15%)

Ontwikkeling werkgelegenheid

- In absolute aantallen groeide tussen 2015 en 2024 in de DTZ-regio de sector Zakelijke diensten het meeste (+2.715).
- In relatieve zin groeide de sector nutsbedrijven (34%) het hardst. Hier vallen onder andere energie-, water- en afvalbedrijven onder.
- In de sectoren landbouw en financiële instellingen kromp de werkgelegenheid juist. Dit is lijn met landelijke trends.
 - In de agrarische sector zie je een afname van het aantal vestigingen. Tegelijkertijd automatiseren en intensiveren de resterende bedrijven, wat de werkgelegenheid in de sector drukt.
 - In de financiële sector zie je door digitalisering veel regiolocaties verdwijnen. Veel banken centraliseren hun dienstverlening. Dat gaat ten koste van regionale werkgelegenheid.

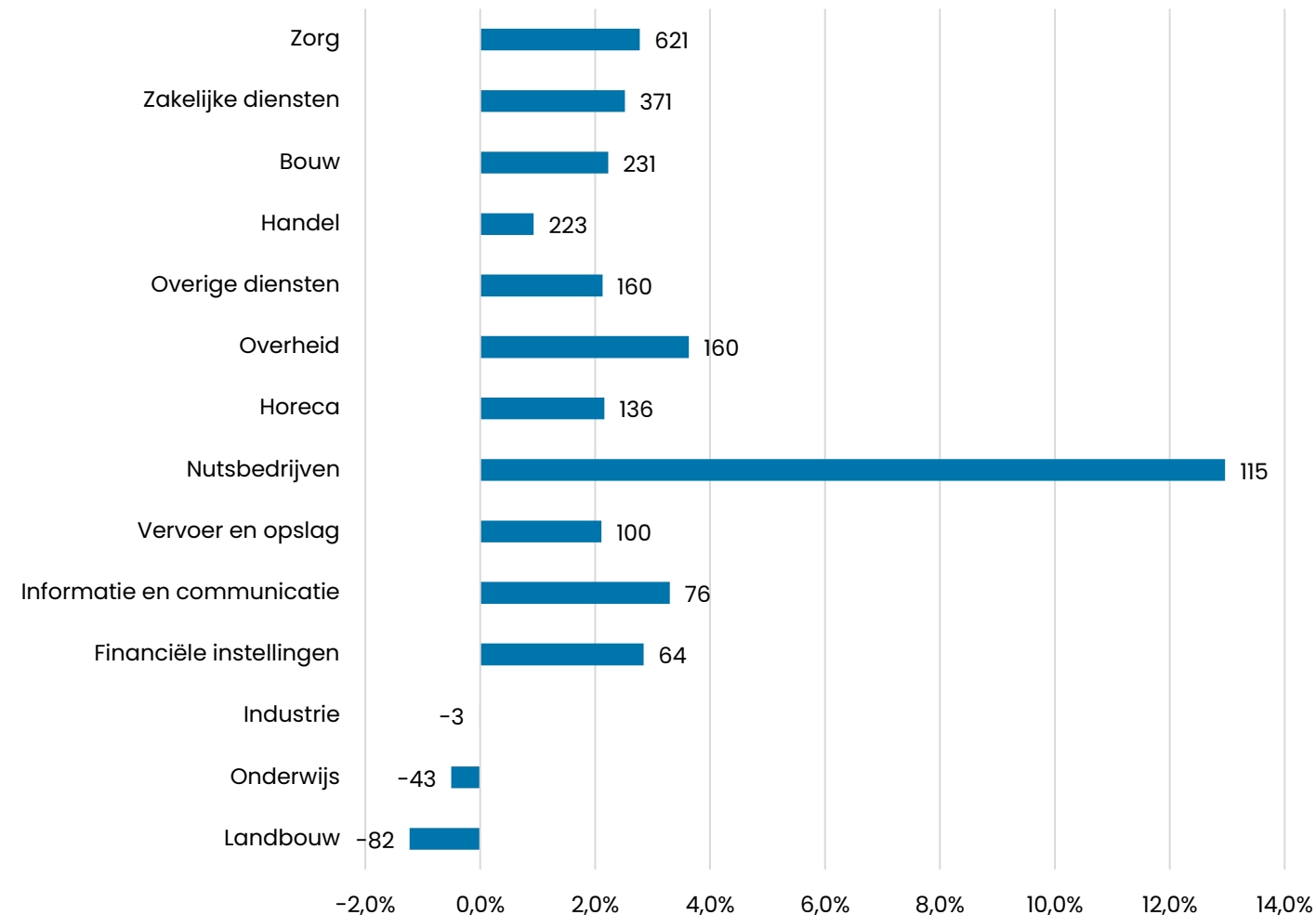
Ontwikkeling van banen per sector (2015–2024)

Ontwikkeling werkgelegenheid

- In absolute aantallen groeide tussen 2023 en 2024 in de DTZ-regio de sector zorgsector het meeste (+621).
- In relatieve zin groeide de sector nutsbedrijven (+13%) het hardst. Eerder zagen we al dat nutsbedrijven ook in de tienjarige periode het hardst groeide in relatieve zin.
- Tussen 2023 en 2024 was er een kleine krimp te zien in de werkgelegenheid bij de industrie
 - De krimp vond plaats in Hardenberg.
- De grootste daling – zowel absoluut (-82) als relatief (-1%) – van werkgelegenheid vond plaats in de landbouw.
- Ook in het onderwijs was sprake van een krimp in het aantal banen. De krimp bedroeg hier 43 banen (-0,5%).
 - In de drie van de vijf DTZ-gemeenten vond een afname van het aantal banen in het onderwijs plaats.

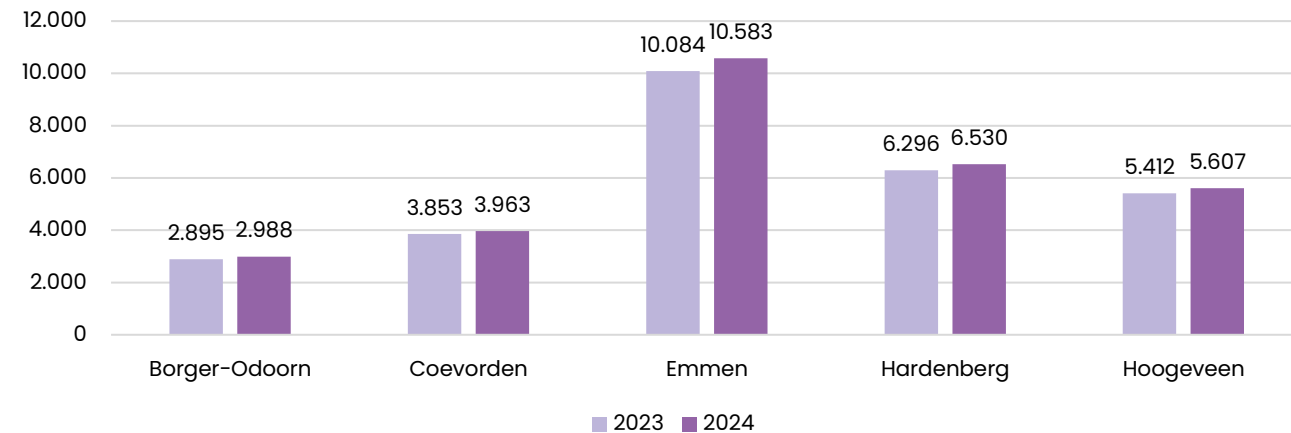
Ontwikkeling van banen per sector (2023–2024)

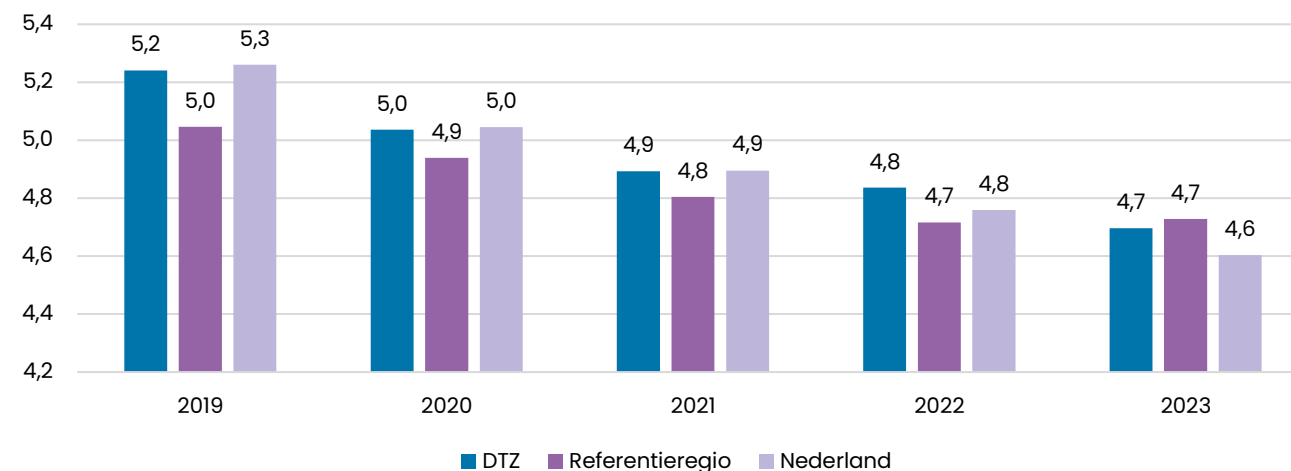
Vestigingen

- De DTZ telde in 2024 ruim 32.130 vestigingen van bedrijven en instellingen. Dit zijn er 1.570 meer dan in 2023, oftewel een groei van 5,1% (+5% in 2022).
- Hoogeveen kende tussen 2015-2024 (+35,5%) de grootste groei terwijl tussen 2023 en 2024 Emmen de grootste groei kende (5,7%) in het aantal vestigingen.
- Het gemiddeld aantal banen per vestiging daalt jaarlijks en bevindt zich op een vergelijkbaar niveau met de referentieregio en het landelijke gemiddelde.
- In het verloop van de gegevens is een zzp-effect te zien. De groei van het aantal vestigingen in de DTZ, referentieregio en Nederland is met name te danken aan de toename van het aantal zzp'ers. Zij worden na hun inschrijving bij de KVK gerekend tot vestigingen die goed zijn voor één baan per vestiging. Hoe meer zzp'ers zich inschrijven, des te meer zij de verhouding banen per vestiging naar beneden brengen.

Aantal vestigingen

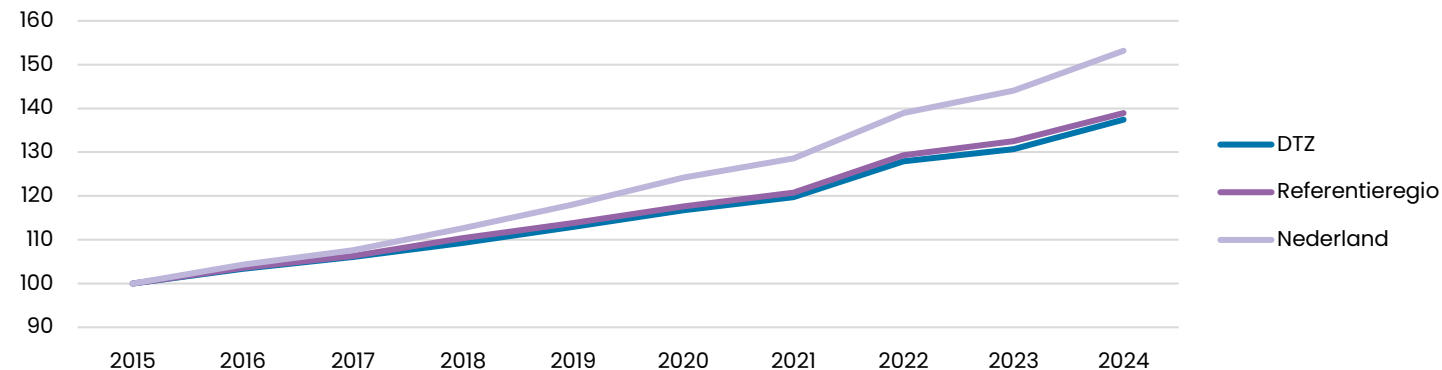
Gemiddeld aantal banen per vestiging

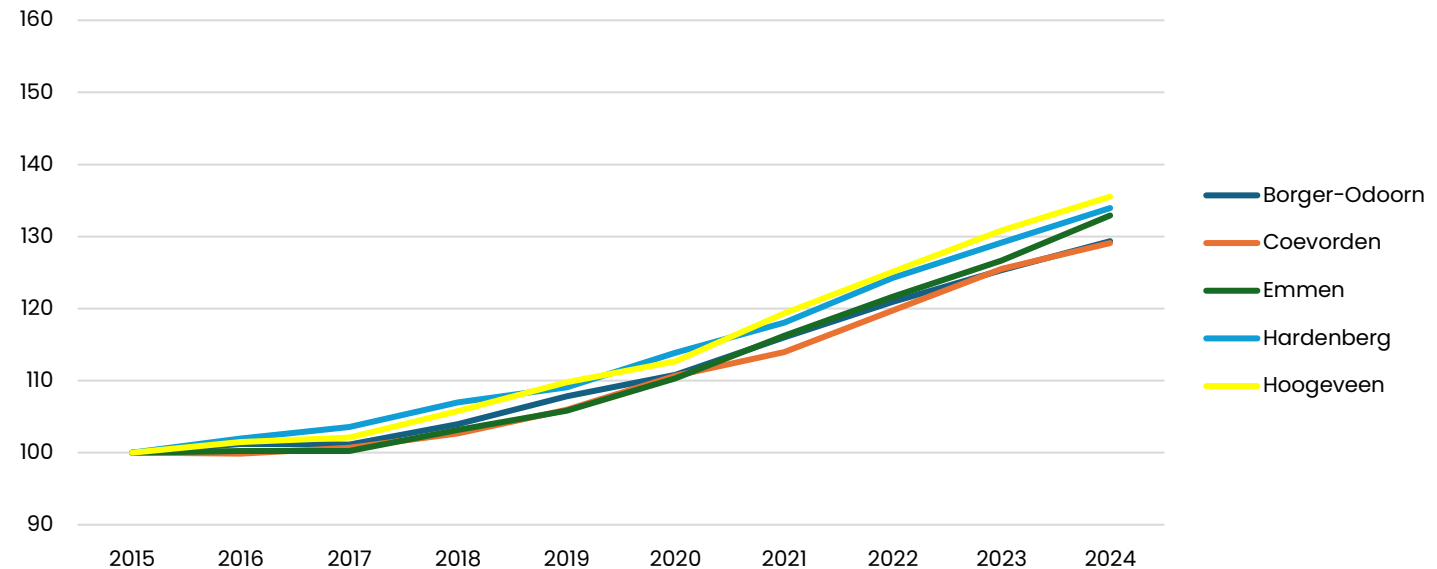
Vestigingen

- Ten opzichte van Nederland en de referentieregio kent de DTZ de afgelopen tien jaar een lagere groei in het aantal vestigingen.
- De indexgroei van de DTZ is nagenoeg gelijk met de trend van de referentieregio. Tussen 2022 en 2023 vond de grootste divergentie in groei plaats van de afgelopen tien jaar. In het jaar daarop kruipen de groeicijfers van de DTZ en de referentieregio naar elkaar toe.
- Hoogeveen kende de afgelopen tien jaar de meeste groei van het aantal vestigingen, met een toename van 35,5% in tien jaar tijd.
 - Tussen 2015 en 2017 groeide het aantal vestigingen in de gehele DTZ regio niet bijzonder hard.
 - Vanaf 2017 daarentegen groeide het aantal vestigingen met name in Hoogeveen en Hardenberg hard.
 - Uiteindelijk groeide het aantal vestigingen over de gehele periode net iets harder in Hoogeveen dan in Hardenberg.
- In de gemeenten Borger-Odoorn en Coevorden was de groei het laagste met respectievelijk 29,4% en 29,1%.

Groei van aantal vestigingen (index = 2015)

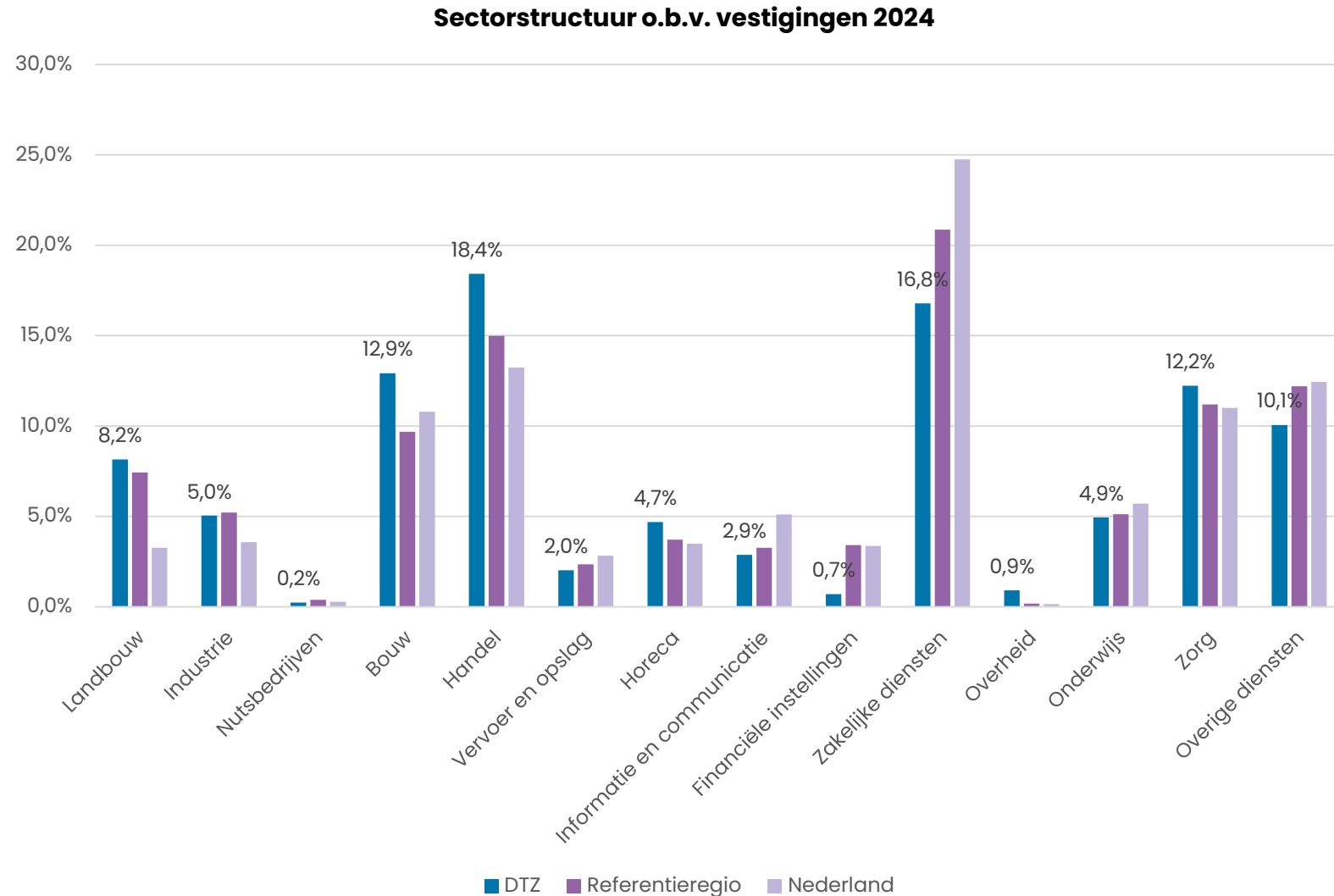

Groei van aantal vestigingen (index = 2015)

Sectorstructuur o.b.v. aantal vestigingen

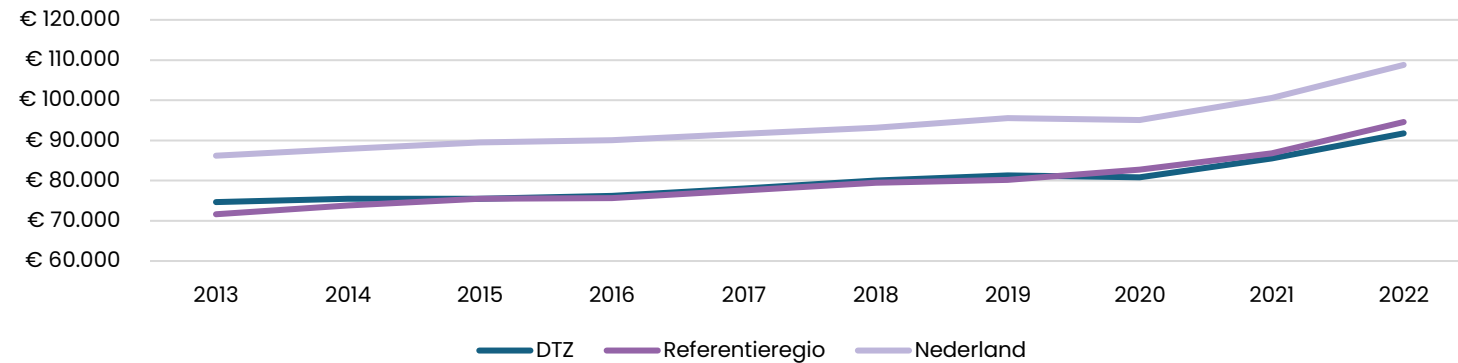
- Sectoren waar de DTZ-regio relatief groter in is dan elders zijn handel, bouw, zorg, landbouw en horeca.
 - Vergeleken met Nederland gemiddeld is ook de industriesector relatief groter.
- 18% van alle vestigingen in de DTZ valt binnen de sector handel.
 - De sector handel is daarmee relatief groter dan in de referentieregio (15%) en Nederland gemiddeld (13%)
- De sector zakelijke diensten is de op één na grootste sector met 17% van de vestigingen.
 - Deze sector is relatief kleiner dan elders.
- Qua industrie zien we dat 5% van de vestigingen in de DTZ-regio tot die sector behoort. Dat is groter dan in Nederland (4%) maar gelijk met de referentieregio (5%)
- Op het gebied van financiële instellingen kent de DTZ-regio een aanzienlijk lager aantal vestigingen.

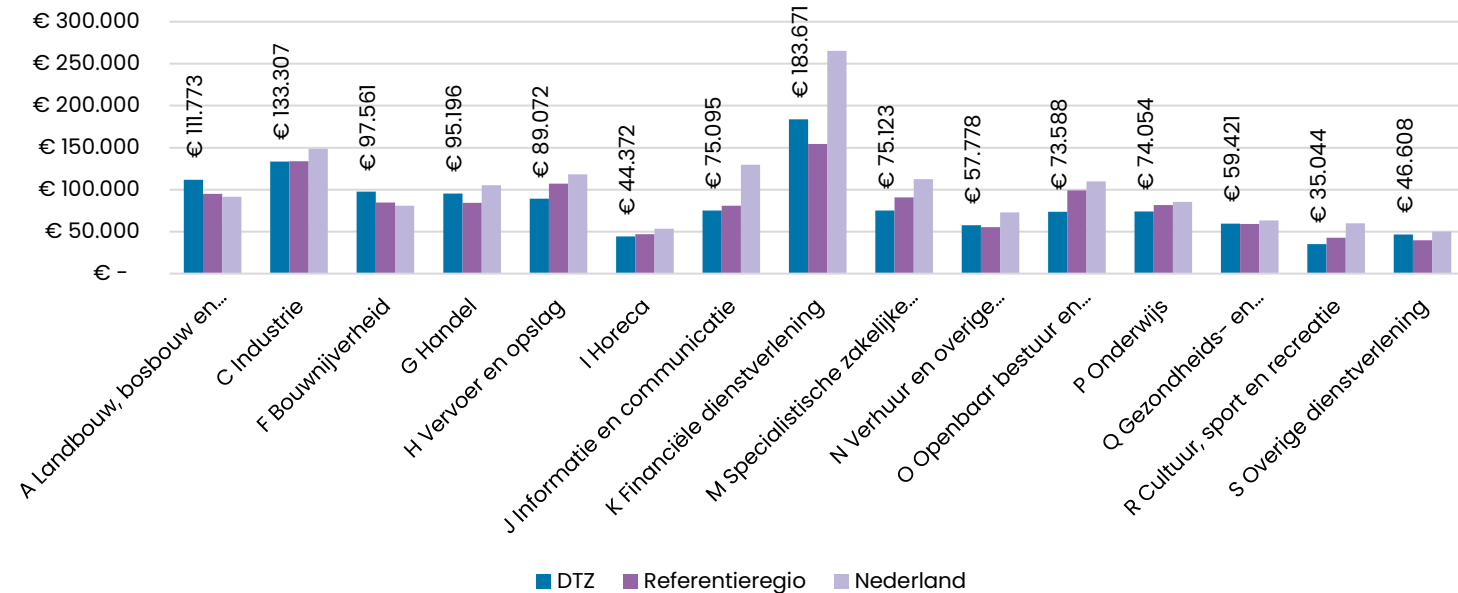
Arbeidsproductiviteit

- De achterstand in de arbeidsproductiviteit (hier: bruto toegevoegde waarde per arbeidsjaar) die de DTZ heeft ten opzichte van Nederland is de afgelopen tien jaar gelijk gebleven.
- In 2013 lag de arbeidsproductiviteit van de DTZ nog iets boven de referentieregio. In de jaren 2015–2019 was de arbeidsproductiviteit nagenoeg gelijk.
- In 2020 (start coronacrisis) daalt de arbeidsproductiviteit in de DTZ met zo'n 500 euro. Ook hier zien we dat de regio harder geraakt wordt door een economische schok dan de referentieregio en Nederland. De DTZ heeft in 2022 de opgelopen achterstand nog niet kunnen goedmaken.
- De regio Zuidoost-Drenthe kent op het gebied van landbouw en bouw een hogere arbeidsproductiviteit dan elders.
- Vergeleken met de referentieregio heeft de DTZ ook een hogere arbeidsproductiviteit in de horeca, handel, financiële dienstverlening, verhuur, zorg en overige dienstverlening.

Arbeidsproductiviteit 2013–2022

Arbeidsproductiviteit per sector 2022

Brede Welvaart

Brede Welvaart

- De gemiddelde score van de DTZ-gemeenten op het gebied van brede welvaart is 259^e van 342 gemeenten in Nederland. (Bron: CBS)
- De regio scoort in 2023 goed op de categorieën Welzijn, Veiligheid en Milieu.
- Ook de gemiddelde schuld per huishouden ligt lager dan gemiddeld in Nederland.
- Op het gebied van gezondheid doet de regio het minder goed dan landelijk. Zo ligt de ervaren gezondheid lager en het percentage overgewicht hoger dan in Nederland gemiddeld.
- Verder valt op dat inwoners van de DTZ over het algemeen verder moeten reizen voor voorzieningen zoals een basisschool of een café.
- Hardenberg scoort het meest bovengemiddeld. Het kent relatief meer brede welvaart-verhogende factoren.
- Emmen scoort regionaal gezien het minste op het gebied van brede welvaart. Het kent relatief veel factoren die de brede welvaart verlagen.

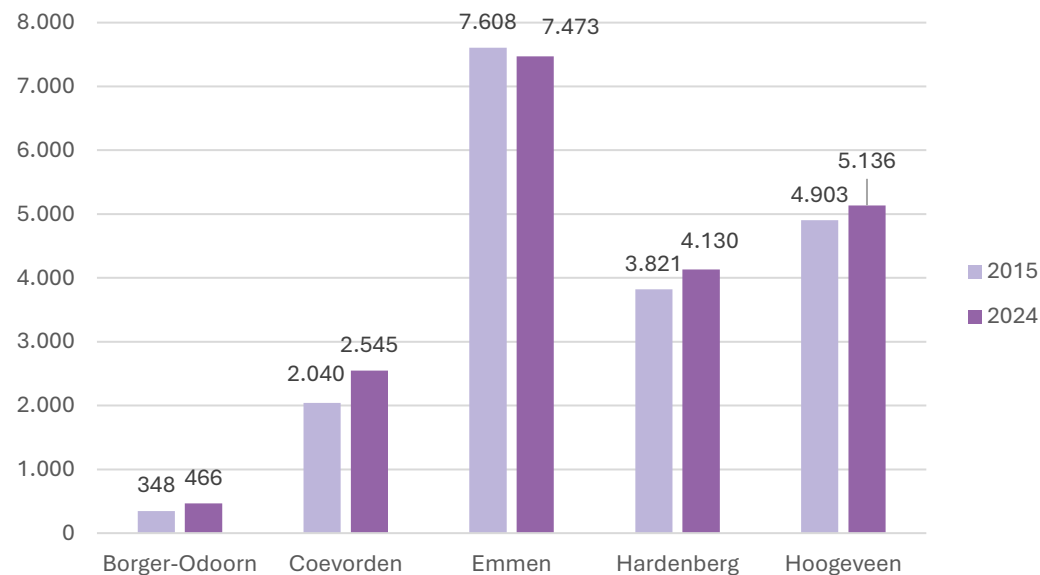
Indicator*	Borger-Odoorn	Coevorden	Emmen	Hardenberg	Hoogeveen	NL
Welzijn						
Tevredenheid met het leven (%)	86,2	86,6	84,3	87,4	86,8	84,2
Tevredenheid met vrije tijd (%)	76,8	78,2	82,6	77,6	76,3	73,7
Werk & inkomen						
Mediaan besteedbaar inkomen (€)	34.100	33.600	31.400	34.400	31.900	34.000
Gemiddelde schuld per huishouden (€)	119.600	109.800	98.000	120.500	94.500	121.200
Wonen						
Afstand tot basisschool (km)	1,4	1,2	0,9	1,0	0,7	0,8
Afstand tot café (km)	4,2	3,0	2,2	1,6	2,2	1,4
Gezondheid						
Ervaren gezondheid (%)	72,4	69,9	67	73,4	69,5	78
Overgewicht (%)	56,1	56,2	66,7	54	55,5	51,1
Aandeel langdurig zieke personen (%)	34	32,1	37	29,5	34,4	32,2
Samenleving						
Tevreden met sociaal leven(%)	82,0	83,2	82,2	84,7	80,6	80
Vrijwilligerswerk (%)	54,9	52,5	46,8	58,8	54,2	48,7
Vertrouwen in anderen (%)	66,6	68,7	61,3	73,7	64,6	66,7
Vertrouwen in instituties (%)	56,4	58,9	54,8	59,8	55,9	61,2
Veiligheid						
Geregistreerde misdrijven (per 1.000 personen)	21,0	31,0	39,0	24,0	40,0	45
Milieu						
Natuurgebied per inwoner (ha)	160	102	36	37	26	29
Afstand tot openbaar groen (km)	0,6	0,4	0,5	0,6	0,4	0,5

Industrie uitgelicht

Verdieping industrie

- De DTZ telde in 2024 1.450 vestigingen in de industrie.
- In 2024 had Emmen de meeste banen (7.473) in de sector industrie. Wel was Emmen de enige gemeente waar in de afgelopen 10 jaar het aantal banen afnam.
- De metaal-industrietak kent in absolute zin de meeste banen binnen de DTZ (3.425).
- De leer- en schoenen sector is met 13 banen het kleinste binnen de industrie, maar groeide het hardst (+116,7%).

Banen in de industrie per gemeente

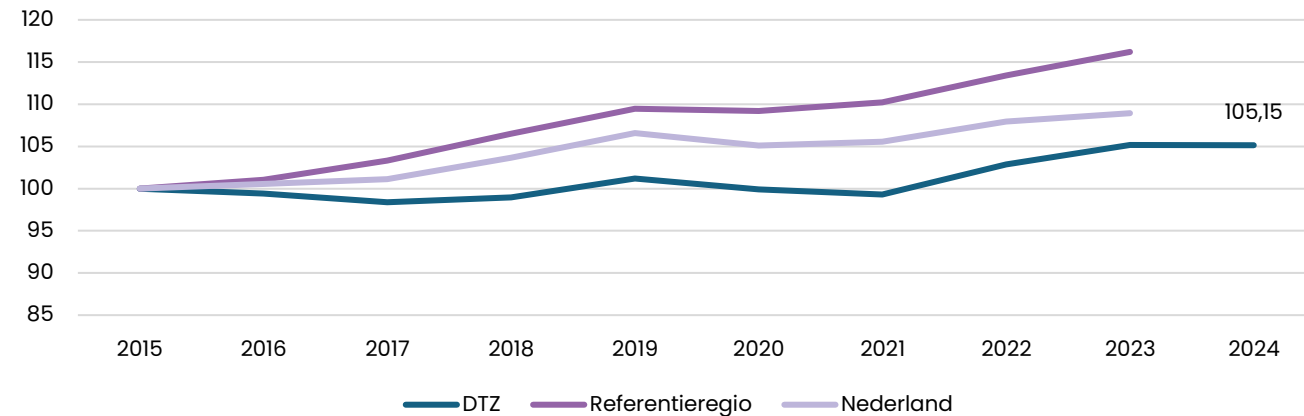
Ontwikkeling van industriebanen in DTZ, per sector

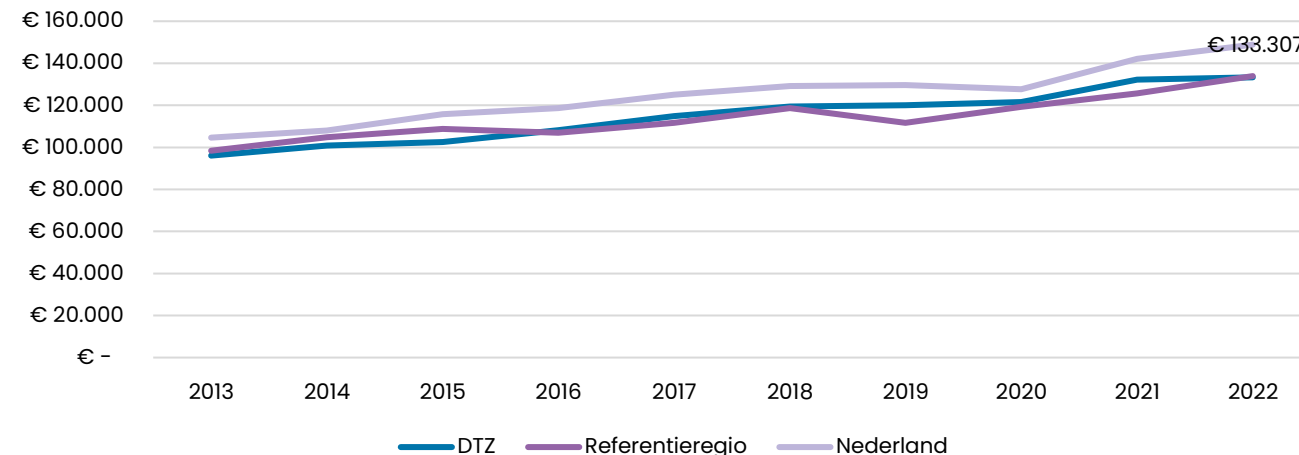
Verdieping industrie

- De groei van het aantal industriebanen in de DTZ-regio blijft achter bij de ontwikkeling in de referentieregio en het Nederlandse gemiddelde.
- Tussen 2015 en 2021 groeide de sector niet. De andere regio's groeide wel.
- Tussen 2021 en 2023 maakte de DTZ-industriesector een werkgelegenheidsgroei door van zo'n 5%. Daarmee was de groei groter dan in de referentieregio (+3,5%). De Nederlandse werkgelegenheidsgroei in diezelfde periode nam toe met zo'n 6%. Qua werkgelegenheid in de industrie raakt de sector langzaam achterop.
- Het BBP per arbeidsjaar in de sector industrie lag in 2022 in de DTZ lager dan in Nederland en de referentieregio.
- In de meeste jaren tussen 2015 en 2022 lag de arbeidsproductiviteit in de industrie in de DTZ hoger dan in de referentieregio.
- Waar andere regio's tussen 2021 en 2022 een zichtbare stijging in de arbeidsproductiviteit van de sector industrie zagen (+6,5% voor referentieregio; +4,8% voor Nederland gemiddeld), bleef de toename voor de DTZ achter (+0,8%)

Ontwikkeling werkgelegenheid

Ontwikkeling arbeidsproductiviteit industrie

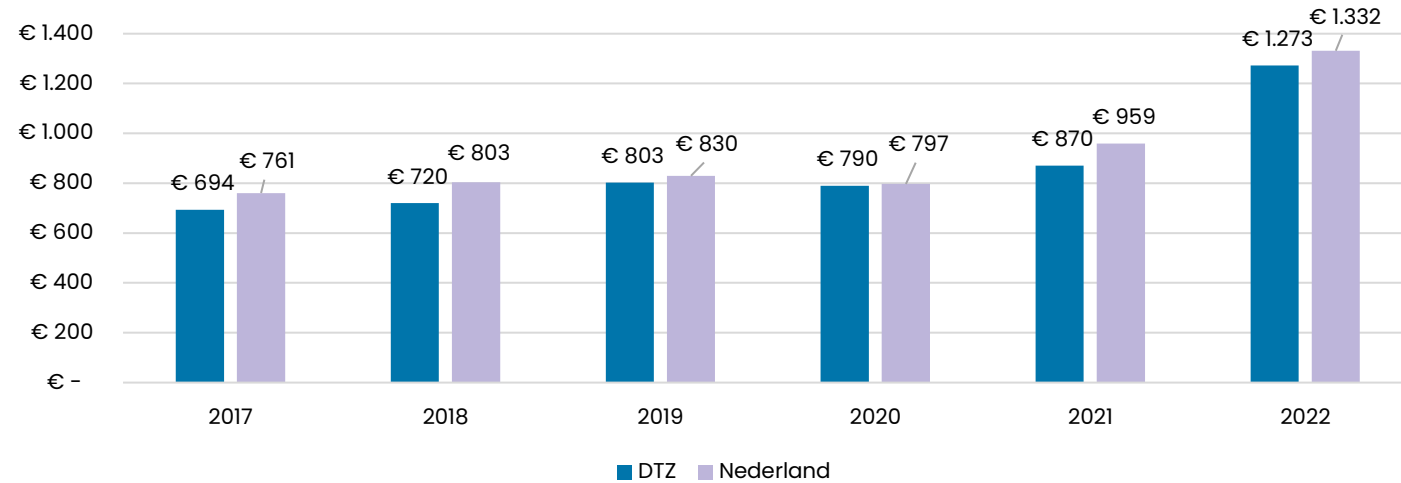
Energie

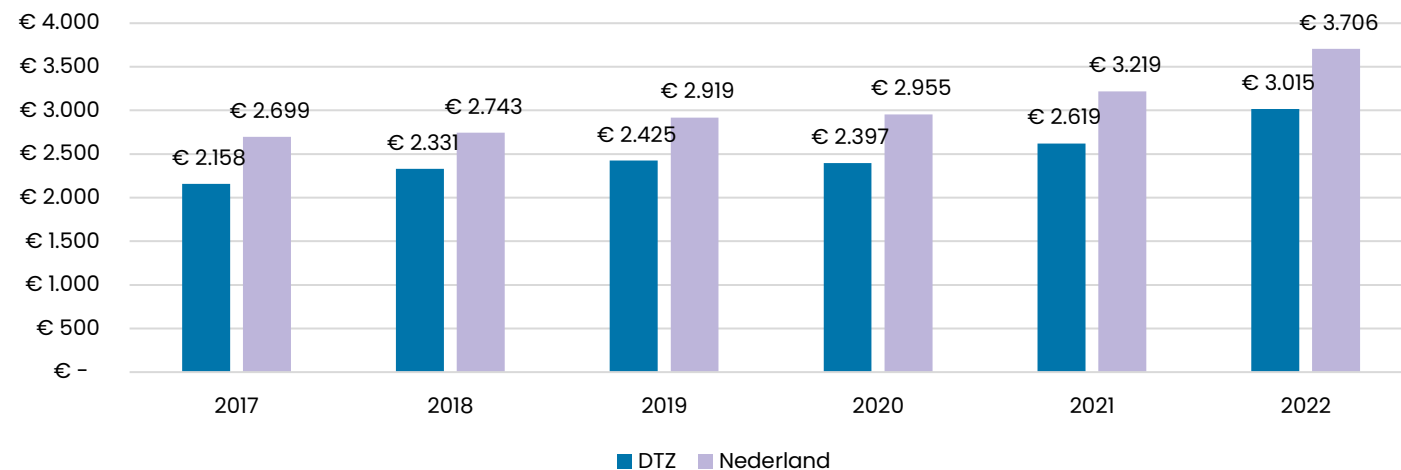
BBP en energieverbruik

- In de grafieken aan de rechterkant is het (regionaal) BBP afgezet tegen het gasverbruik (in m³) en elektriciteitsverbruik (in kWh) van het bedrijfsleven.
- Zowel in DTZ en Nederland daalde in absolute zin het gas- en elektriciteitsverbruik tussen 2017 en 2022.
- Tegelijkertijd groeide het BBP ook.
- De DTZ genereert minder economische waarde met een eenheid gas of elektriciteit dan gemiddeld in Nederland. De energie-efficiëntie van de DTZ-economie is daarmee gemiddeld lager dan in Nederland.
- Zowel in de DTZ als in Nederland was er in 2020 sprake van een lagere energie-efficiëntie dan in 2019. Dit hing samen met het uitbreken van de coronacrisis. Het BBP daalde harder dan het energieverbruik.
- De achterstand van de energie-efficiëntie van de DTZ naar Nederland loopt af.
 - In 2017 was de achterstand op het gebied van gas nog 9,6%. In 2022 bedroeg deze nog 4,6%.
 - De achterstand qua elektriciteit bedroeg in 2017 25%, in 2022 was dat 23%.

BBP per m³ verbruikt gas (2017-2022)

BBP per kWh verbruikte stroom (2017-2022)

Netcongestie

- Rechts is de capaciteitskaart van de netbeheerders in Nederland afgebeeld. Het is de meest recente versie van de kaart (november 2024). De kaart laat de situatie zien voor het afnemen van stroom.
- In enkele delen van de DTZ is nog beperkte capaciteit beschikbaar, maar nieuwe transportverzoeken vereisen wel onderzoeken naar de haalbaarheid. Er is onzekerheid of verzoeken kunnen worden toegewezen.
- Het merendeel van het Drentse deel van de DTZ kleurt oranje. Er is een tekort aan transportcapaciteit. De netbeheerder onderzoekt of er door middel van slim congestiemanagement er transportcapaciteit kan worden vrijgemaakt.
- In grote delen van de gemeenten Coevorden en Hardenberg kleurt de kaart rood. Dit houdt in dat er geen capaciteit meer is voor het aangevraagde transportvermogen.
- Vergelijken met de rest van Nederland is de netcongestie in de DTZ – samen met Zuid-Holland, Noord-Drenthe, Oost-Groningen en Oost-Friesland – minder groot.

